

ขอเปลี่ยนแปลงชื่อหัวเรื่องการวิจัย

จากเดิม

**“ การหาทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียงด้วย
วิธีการวัดความเข้มของเสียง ”**

มาเป็นอันใหม่คือ

**“ การหาทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียงด้วย
วิธีการวัดความแรงของสัญญาณเสียง ”**

ทั้งนี้เพื่อให้สื่อความหมายได้ถูกต้องยิ่งขึ้นกว่าเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานการวิจัยงบประมาณประจำปี 2543

โครงการวิจัย

การหาทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียงด้วยวิธีการวัด

ความแรงของสัญญาณเสียง

Acoustic Signal Strength Measurement for Direction Finding

แผนงานวิจัย

เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม

แผนงานย่อย

วิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

หน่วยงานที่รับผิดชอบงานวิจัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะวิทยาศาสตร์

ภาควิชาฟิสิกส์ประยุกต์

02-3264111 ต่อ 285

หัวหน้าโครงการวิจัย นายสุน จ่างประยูร

ผู้ร่วมโครงการวิจัย นายศิริศักดิ์ เตชะทวีกุล

RCH

OC

๕๔๖

๕๔๖๖๖

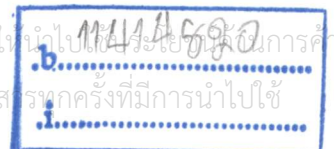
3264445 - 4528 ต่อ 6217

โทรสาร 02-3264354

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน.....

วัน,เดือน,ปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายในการแสดงการหาทิศทางและระยะทางของแหล่งกำเนิดเสียง โดยใช้เทคนิคของไมโครโฟน 2 ตัว วัดความแรงของสัญญาณเสียง โดยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือการคำนวณโดยทางทฤษฎีและทำการทดลองวัดโดยตรง ในทางทฤษฎีทำได้โดย ถ้าให้ θ = มุมที่กำหนดทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียง เทียบกับเส้นแนวฐานของการวางไมโครโฟนทั้ง 2 ตัว สามารถคำนวณหาได้จาก $\theta = \cos^{-1}\left(\frac{v}{4 \times f \times b}\right)$ และถ้าให้

S = ระยะห่างระหว่างแหล่งกำเนิดเสียง กับเส้นแนวฐานของการวางไมโครโฟน สามารถคำนวณหาได้จาก

$S = \frac{4 \times f \times b \times Z}{v}$ เมื่อ b = ระยะห่างระหว่างไมโครโฟนทั้ง 2 ตัว v = อัตราเร็วของคลื่นเสียงในอากาศ

f = ความถี่ของคลื่นเสียง และ Z = ระยะห่างระหว่างแนวตรงกลางที่ $\theta = 90^\circ$ เทียบกับเส้นแนวฐาน ซึ่งจะวัดความแรงของสัญญาณได้มากที่สุด V_{max} กับจุดที่ทำมุม θ ใดๆ เมื่อเลื่อนไมโครโฟนทั้ง 2 ตัวไปตามเส้นแนวฐาน จนกระทั่งวัดความแรงของสัญญาณรวมได้ $V_{sum} = 0.7V_{max}$

จากการทดลองพบว่า มุม θ ซึ่งเป็นตัวบอกทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียง มีค่าความคลาดเคลื่อนน้อยกว่า $\pm 5.0\%$ เมื่อเทียบกับค่าจริง และค่าระยะทางของแหล่งกำเนิดเสียง มีค่าความคลาดเคลื่อนเข้าใกล้ $\pm 5.0\%$ เมื่อเทียบกับค่าจริงเมื่อระยะของ b มีค่าเพิ่มขึ้น แต่ถ้าทำการจัดเรียงตัวให้ได้ค่า $b \geq 2\lambda$ และ $f \geq f_{cutoff}$ จะทำให้ได้ค่าที่ถูกต้องแม่นยำ กล่าวโดยสรุป ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกันกับที่คำนวณได้จากทางทฤษฎี ถึงแม้จะมีค่าความคลาดเคลื่อนอยู่บ้างก็ตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Abstract

The direction and distance finding of a sound source presented here have employed a two-microphone technique for signal strength measurement. The task may be divided into two parts, namely theoretical investigation and experiment. In the proposed approach, the source direction angle θ with respect to the baseline of the array of microphones can be calculated from :

$\theta = \cos^{-1}\left(\frac{v}{4 \times f \times b}\right)$ and the source distance S from the microphone array can be found from :

$S = \frac{4 \times f \times b \times Z}{v}$, where b is the baseline between two microphones, v is the speed of the sound

wave, f is the frequency of the sound wave, and Z is the distance between the centerline at $\theta = 90^\circ$, where the received signal strength : $V_{\max}$, and a point at any θ along the baseline path, where the received signal strength : $V_{\text{sum}} = 0.7V_{\max}$.

It has been found from the experiments that the measured source direction angle has an error of less than $\pm 5.0\%$ compared with the true direction angle, and the error of the measured source distance is close to $\pm 5.0\%$ compared with the true distance as b increases. Good results are therefore obtained with $b \geq 2\lambda$ and $f > f_{\text{cutoff}}$. In conclusion, all data are in fairly good agreement with the theory, even though the error has been found.

สารบัญ

	หน้าที่
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ไมโครโฟนและลำโพง	3
บทที่ 3 ทฤษฎี	14
บทที่ 4 การดำเนินการทดลอง	18
บทที่ 5 ผลการทดลอง	23
บทที่ 6 สรุปผลและวิจารณ์	30
ภาคผนวก ก.	38
ภาคผนวก ข.	43
ภาคผนวก ค.	59
เอกสารอ้างอิง	63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อโครงการวิจัย

ปัจจุบันอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเสียงและอุปกรณ์รับ-ส่ง ที่ใช้ในการสื่อสารต่าง ๆ ปัญหาที่น่าสนใจก็คือ ถ้ามีแหล่งกำเนิดคลื่นเสียงและเรามีอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับคลื่นเสียง เช่น ไมโครโฟน นอกจากเราจะใช้รับคลื่นเสียงแล้ว เรายังสามารถจะใช้อุปกรณ์ในการรับคลื่นเสียงอย่างง่าย ๆ แบบนี้ ไปหาทิศทางหรือที่ตั้งของแหล่งกำเนิดเสียงได้หรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การออกแบบ และการสร้างเครื่องมือวัด
2. เพื่อดัดแปลงอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ แต่สามารถทำงานได้หลายรูปแบบ ให้เทียบเท่าอุปกรณ์ที่มีราคาแพง ๆ ได้
3. ทักษะทางของแหล่งกำเนิดเสียง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวัดและทดสอบคุณภาพของเสียงจากลำโพง ภายใต้เงื่อนไขแบบต่าง ๆ ที่กำหนด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะผู้ทำการวิจัยได้รับประสบการณ์และข้อมูล เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในทางวิชาการ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคตเพื่อการพัฒนาต่อไป
2. เป็นแนวทางพื้นฐานในการออกแบบสร้างเครื่องมือที่มีต้นทุนต่ำ แต่สามารถใช้งานได้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพสูง

1.5 ขั้นตอนของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ความรู้และพัฒนาทฤษฎีที่จะใช้ในการวิจัยนี้
2. ออกแบบและสร้างอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทดลอง
3. ทดลองและวิเคราะห์ผล
4. สรุปและรายงานผลการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

ตุลาคม - ธันวาคม	พ.ศ. 2542	ทำขั้นตอนที่ 1
มกราคม - พฤษภาคม	พ.ศ. 2543	ทำขั้นตอนที่ 2
มิถุนายน - กรกฎาคม	พ.ศ. 2543	ทำขั้นตอนที่ 3
สิงหาคม - กันยายน	พ.ศ. 2543	ทำขั้นตอนที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ไมโครโฟนและลำโพง

2.1 ไมโครโฟน (Microphone)

ไมโครโฟน เป็นอุปกรณ์ที่เปลี่ยนคลื่นเสียง (Sound Wave) ให้อยู่ในรูปคลื่นไฟฟ้าความถี่เสียง หรือที่เรียกว่า สัญญาณเสียง (Audio signal)

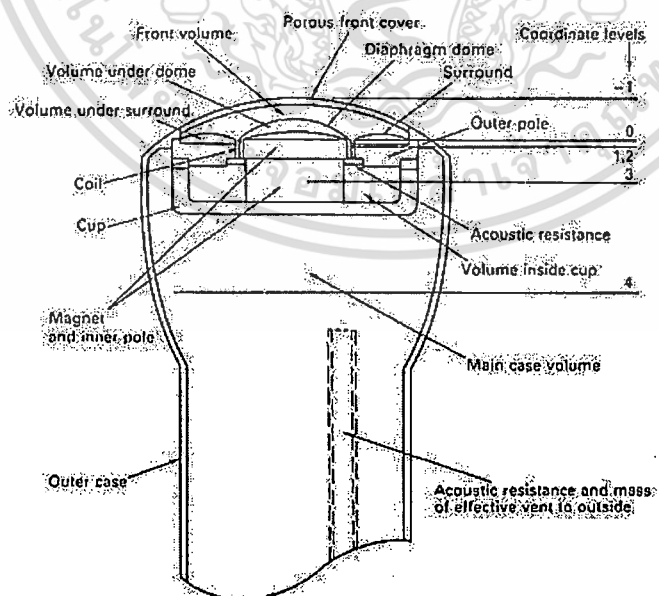
2.1.1 ชนิดของไมโครโฟน

ไมโครโฟนมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน ถ้าเราแบ่งตามวัสดุที่ใช้ทำไมโครโฟน สามารถแบ่งได้ดังนี้คือ

1. ไดนามิกไมโครโฟน (Dynamic microphone) หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มูฟวิ้งคอยล์ไมโครโฟน (Moving coil microphone)
2. ริบบอนไมโครโฟน (Ribbon microphone)
3. คอนเดนเซอร์ไมโครโฟน (Condenser microphone)
4. คาร์บอนไมโครโฟน (Carbon microphone)
5. ไพเอโซอิเล็กทริกไมโครโฟน (Piezoelectric microphone)

ไดนามิกไมโครโฟน

ไดนามิกไมโครโฟน จะมีแผ่นไดอะแฟรม (diaphragm) ติดกับขดลวดวอยซ์คอยล์ (Voice coil) เมื่อมีคลื่นเสียงเกิดขึ้นจากการอัดตัวของอากาศ จะทำให้แผ่นไดอะแฟรมสั่นในบริเวณสนามไฟฟ้า เกิดคลื่นไฟฟ้าในขดลวดตามความถี่ของคลื่นเสียง ดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 แสดงส่วนประกอบของไดนามิกไมโครโฟน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

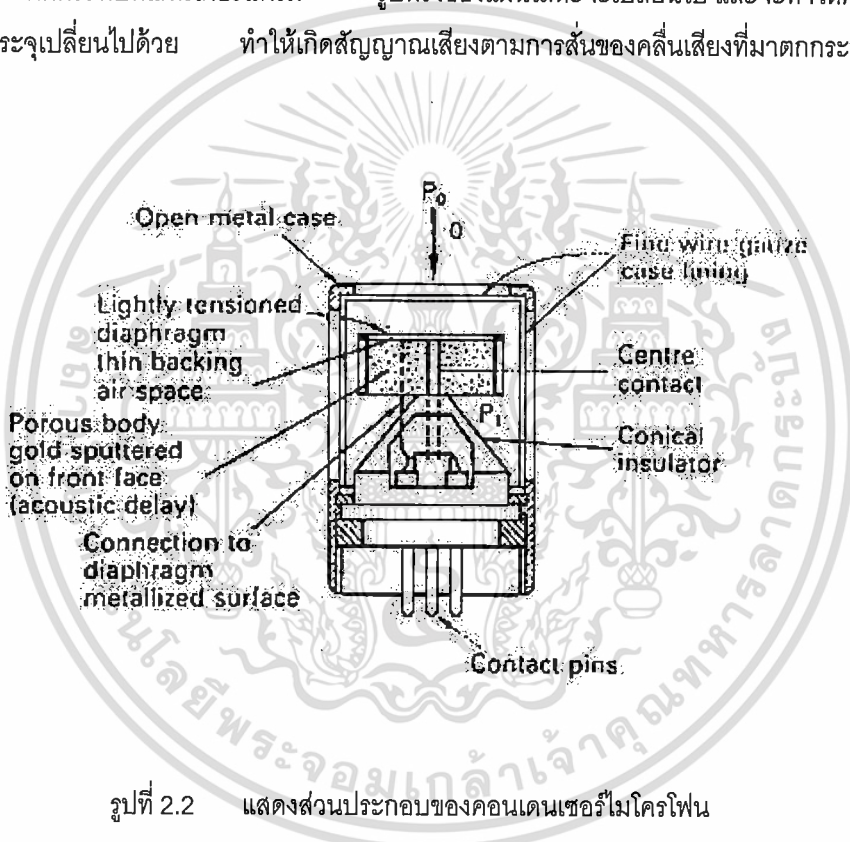
รีบบอนไมโครโฟน

รีบบอนไมโครโฟน เป็นไมโครโฟนที่มีแผ่นไดอะแฟรมแขวนไว้ระหว่างสนามแม่เหล็ก เมื่อมีคลื่นเสียงผ่านมากระทบ ก็เกิดการสั่นของแผ่นไดอะแฟรมที่ทำเป็นแผ่นรีบบอนบาง ๆ ทำให้เกิดการสั่นของแผ่นไดอะแฟรมที่ทำเป็นแผ่นรีบบอนบาง แล้วทำให้เกิดสัญญาณเสียงขึ้นในขดลวดที่ทำเป็นแผ่นโลหะบาง ๆ พิมพ์หรือรัดติดเป็นคอยล์อยู่บนแผ่นรีบบอน ไมโครโฟนชนิดนี้มีความไวต่อการรับเสียงมากและมีความมอบบางมาก จึงมักใช้ในห้องอัดเสียง หรือสถานีส่งเท่านั้น

คอนเดนเซอร์ไมโครโฟน

คอนเดนเซอร์ไมโครโฟน จะใช้แผ่นโลหะที่เป็นขั้วหนึ่งของตัวเก็บประจุเป็นแผ่นไดอะแฟรม เมื่อมีคลื่นเสียงมาตกกระทบที่แผ่นไดอะแฟรม รูปทรงของแผ่นโลหะจะเปลี่ยนไป และจะทำให้ค่าความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุเปลี่ยนไปด้วย ทำให้เกิดสัญญาณเสียงตามการสั่นของคลื่นเสียงที่มาตกกระทบ

ดังรูปที่ 2.2

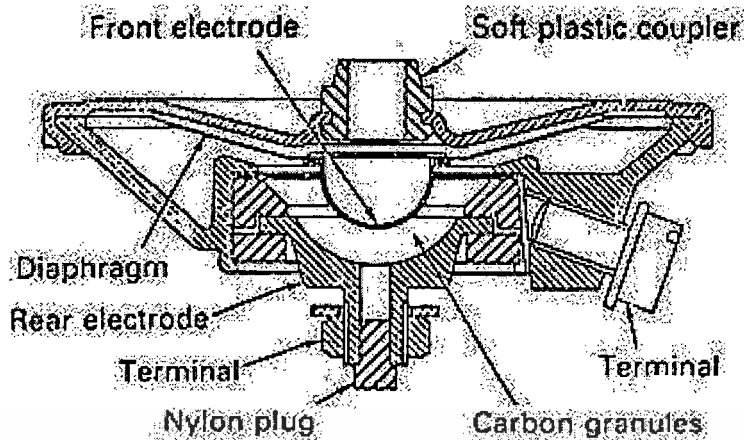

รูปที่ 2.2 แสดงส่วนประกอบของคอนเดนเซอร์ไมโครโฟน

คาร์บอนไมโครโฟน

คาร์บอนไมโครโฟนจะมีอิเล็กโทรด (Electrode) อันหนึ่งติดอยู่ที่แผ่นไดอะแฟรม และอีกอันหนึ่งอยู่ทางด้านหลัง ระหว่างแผ่นไดอะแฟรมและอิเล็กโทรดด้านหลังจะมีผงถ่าน(carbon) คั่นอยู่ เมื่อมีคลื่นเสียงมาตกกระทบแผ่นไดอะแฟรม จะทำให้เกิดการสั่นและอัดผงถ่านให้แน่นมากหรือน้อย กระแสที่ไหลผ่านอิเล็กโทรดทั้งสองก็จะไหลได้มากหรือน้อย ตามการสั่นของคลื่นเสียงทำให้เกิดสัญญาณเสียงขึ้น

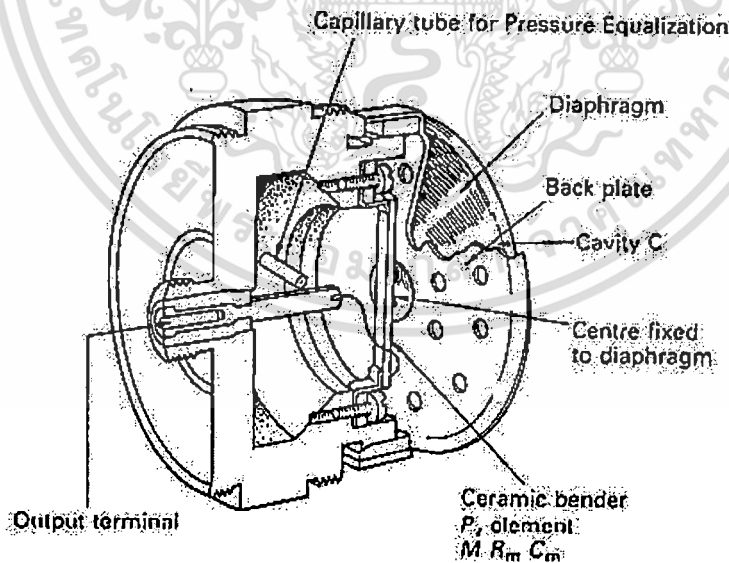
ดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 แสดงส่วนประกอบของคาร์บอนไมโครโฟน

ไพเอโซอิเล็กทริกไมโครโฟน

ไพเอโซอิเล็กทริกไมโครโฟน จะอาศัยคุณสมบัติในการเปลี่ยนเป็นกระแสไฟฟ้าของสาร เมื่อมีแรงดันมากดลงบนสารนั้น (Piezoelectric transducers) ถ้าสารนั้นทำด้วยคริสตัล เช่น ควอทซ์ (quartz) หรืออาจเป็นดีเกลือ (Rochelle salt) ก็จะมีชื่อเรียกว่าคริสตัลไมโครโฟน แต่ถ้าสารนั้นทำด้วยเซรามิก ก็จะมีชื่อเรียกว่าเซรามิกไมโครโฟน ดังรูปที่ 2.4

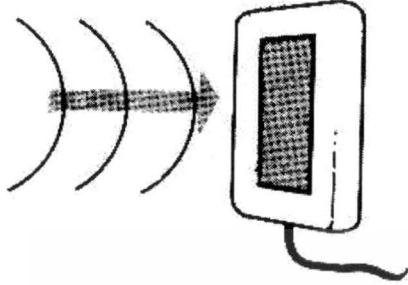

รูปที่ 2.4 แสดงส่วนประกอบของไพเอโซอิเล็กทริกไมโครโฟน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากไมโครโฟนชนิดต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น เราอาจแบ่งไมโครโฟนตามลักษณะทางการรับเสียง ได้ดังนี้คือ

1. ไมโครโฟนชนิดรับเสียงทิศทางเดียว (Uni directional) จะรับเสียงที่ตมมาจากด้านหน้าเท่านั้น เสียงที่มาจากข้าง ๆ และข้างหลังจะถูกตัดออก หรือป้องกันการรบกวน ดังรูปที่ 2.5

รูปที่ 2.5 ไมโครโฟนชนิดรับเสียงทางเดียว

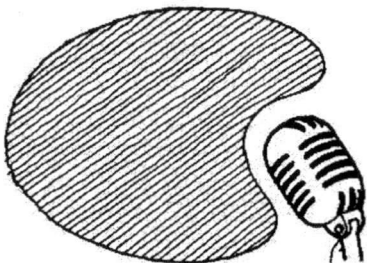
แสดงไมโครโฟนการรับเสียงทางด้านหน้า

2. ไมโครโฟนรับเสียงทุกทิศทาง (Omni directional) ไมโครโฟนจะสามารถรับเสียงจากทุกทิศทางได้ดี เสมอกันโดยตลอด ดังรูปที่ 2.6

รูปที่ 2.6 ไมโครโฟนรับเสียงทุกทิศทาง

3. ไมโครโฟนรับเสียงเฉพาะพื้นที่ (Cardioid หมายถึงรูปร่างหัวใจ) ระบบนี้จะตัดเสียงจากทางด้านหลังได้อย่างน้อยที่สุดถึง 70% ในขณะที่รับเสียงจากทางด้านหน้าได้ด้วยเนื้อที่อันกว้างขวาง เสียงต่าง ๆ ที่มาจากด้านหน้า 120° - 180° จากจุดศูนย์กลางจะได้ดี ดังรูปที่ 2.7

แสดงการรับเสียงของคาร์ดิอยด์ไมโครโฟน

รูปที่ 2.7 ไมโครโฟนรับเสียงเฉพาะพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัตราส่วนสัญญาณต่อสัญญาณรบกวน (Signal to Noise Ratio)

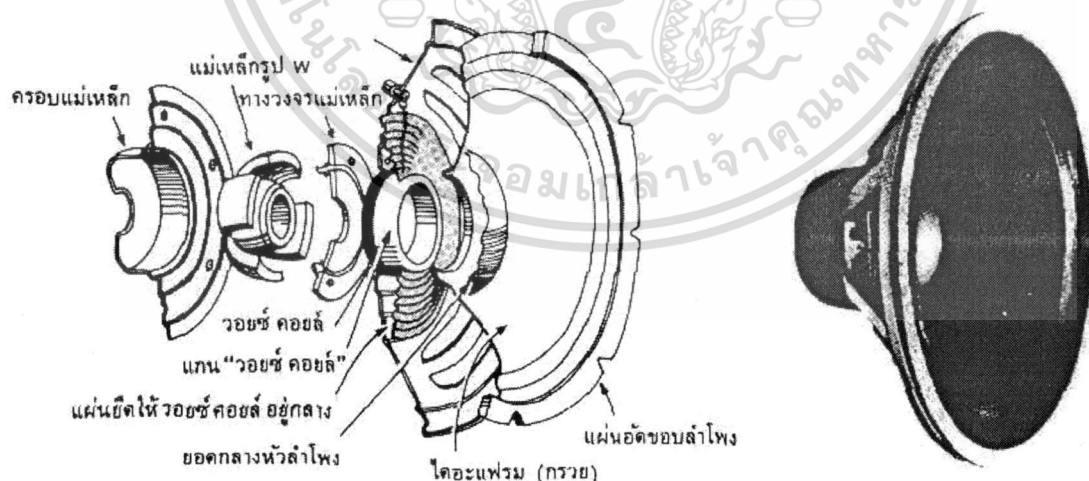
อัตราส่วนสัญญาณต่อสัญญาณรบกวน เขียนย่อได้ว่า S/N หรือ SNR อัตราส่วนนี้จะหมายถึงความแตกต่างระหว่างระดับสัญญาณกับสัญญาณรบกวน ซึ่งสำหรับไมโครโฟนสัญญาณรบกวนมักเกิดจาก ค่าความต้านทานภายในและการเคลื่อนที่ของโมเลกุลของอากาศแบบไม่มีทิศทางที่แน่นอน

2.2 ลำโพง (Loudspeaker)

ลำโพงเป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนสัญญาณเสียง (Audio signal) ให้เป็นคลื่นเสียง (Sound Wave) ในการแบ่งชนิดของลำโพงสามารถแบ่งได้ดังนี้

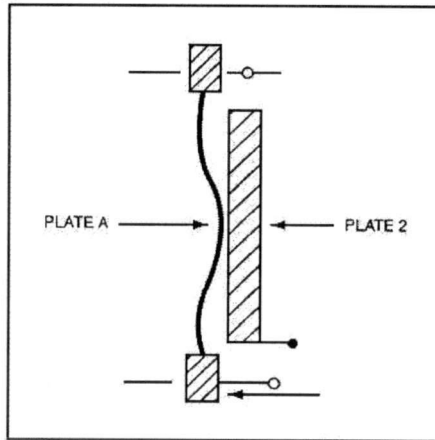
2.2.1 แบ่งตามลักษณะโครงสร้างในการให้เสียง ออกได้เป็น 2 ชนิด

1. ลำโพงไดนามิก (Dynamic Loudspeaker) สัญญาณไฟฟ้าความถี่เสียงจะไหลเข้าไปในขดลวด (voice coil) ซึ่งติดอยู่ที่ก้านกรวยกระดาษ(diaphragm) ทำให้เกิดการสั่น ทำให้เกิดคลื่นเสียง ดังรูป 2.9
2. ลำโพงอิเล็กโทรสแตติกส์ (Electrostatic Loudspeaker) ไดอะแฟรมของลำโพงจะผลิตขึ้นจากแผ่นฟิล์มบาง ๆ ถูกยึดติดอยู่กับที่ส่วนเพลทอีกแผ่น ที่มีขนาดหนากว่าอยู่เบื้องหลัง ตั้งเอาไว้ใกล้ชิดกัน ดังรูป 2.10 โดยมีไฟ DC-voltage บ้อนเข้าไปในลำโพง เพื่อทำให้เกิดสภาพบวกและลบ (polarizing) ปฏิกริยานี้จะกระทำในระหว่างแผ่นเพลททั้งสอง เมื่อมีสัญญาณไฟฟ้าความถี่เสียง ซึ่งเป็น AC-Voltage บ้อนเข้ามา ไดอะแฟรมก็จะสั่นเข้าออกตามการเปลี่ยนแปลงสัญญาณ ทำให้เกิดคลื่นเสียงออกมา

รูปที่ 2.9 แสดงส่วนประกอบของลำโพงไดนามิก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะโครงสร้างลำโพงแผ่นฟิล์ม

รูปที่ 2.10 แสดงส่วนประกอบของลำโพงอิเล็กทรอนิกส์

2.2.2 แบ่งตามช่วงความถี่ของเสียง แบ่งออกได้เป็น 3 ชนิด

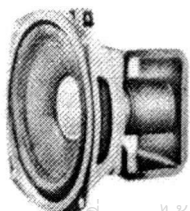
เนื่องจากหูของคนปกติจะได้ยินเสียงในช่วงความถี่ 20 - 20,000 Hz ดังนั้นลำโพงที่ผลิตออกมาส่วนมากแล้ว ก็จะตอบสนองความถี่ในช่วงที่หูคนเราสามารถได้ยินเท่านั้น

2.1 ลำโพงชนิดวูฟเฟอร์ (Woofer) เป็นลำโพงขนาดใหญ่ ซึ่งมีความไวต่อการสั่นสะเทือนในช่วงความถี่ 50 Hz - 3000 Hz ดังรูป 2.11

รูปที่ 2.11 แสดงลักษณะของลำโพงวูฟเฟอร์

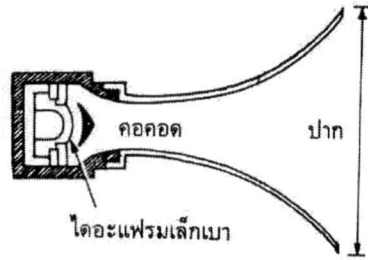
2.2 ลำโพงมิดเรนจ์ (Mid range) เป็นลำโพงซึ่งสามารถตอบสนองต่อการให้เสียงที่มีความถี่ในช่วงกลาง ๆ ของความถี่เสียง คือ 500 Hz - 8,000 Hz ดังรูป 2.12

รูปที่ 2.12 แสดงลักษณะของลำโพงมิดเรนจ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ลำโพงทวีตเตอร์ (tweeter) เป็นลำโพงที่ให้เสียงแหลม ตอบสนองคลื่นเสียงที่มีความถี่สูงได้ดี คือ 3000 Hz ขึ้นไปจนถึง 20,000 Hz ดังรูป 2.13

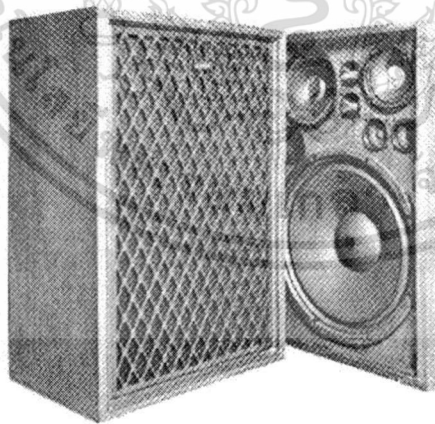

รูปที่ 2.13 แสดงลักษณะของลำโพงทวีตเตอร์

2.2.3 แบ่งตามลักษณะการใช้งาน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

1. ลำโพงใช้ภายในอาคาร (indoor speaker) ส่วนมากนิยมใช้ลำโพงกระดาษ เพราะให้เสียงนุ่มนวลชัดเจน ผู้ฟังที่อยู่ชิดลำโพงและผู้ฟังที่อยู่ภายในห้องทุกคน จะได้ยินเสียงชัดเจนโดยไม่รำคาญ ส่วนตู้ลำโพงจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามการติดตั้งดังนี้

- **ลำโพงตู้ตั้งโต๊ะ** อาจมีลำโพงภายในตู้ตัวเดียวหรือหลายตัวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการด้านคุณภาพเสียง ดังรูป 2.14

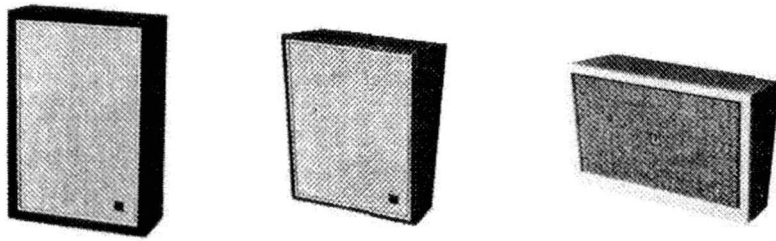

แสดงลักษณะลำโพงตู้ตั้งโต๊ะ

รูปที่ 2.14 แสดงลักษณะลำโพงตู้ตั้งโต๊ะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- **ลำโพงตู้ติดฝา** เป็นลำโพงตู้ที่ทำรูปร่างให้เหมาะสมกับการติดข้างฝา ดังรูป 2.15

แสดงลักษณะลำโพงติดฝา

รูปที่ 2.15 แสดงลักษณะของลำโพงตู้ติดฝา

- **ลำโพงติดเพดาน** เป็นลำโพงที่สร้างให้เหมาะสำหรับการส่งเสียงจากระดับเหนือศีรษะ โดยการติดตั้งตามเพดานห้องประชุมและห้องเรียน ดังรูป 2.16

แสดงลักษณะลำโพงติดเพดาน

รูปที่ 2.16 แสดงลักษณะของลำโพงติดเพดาน

2. ลำโพงใช้กลางแจ้ง (out door speaker) มักเป็นลำโพงที่แผ่นสั่นเป็นพวกโลหะหรือไฟเบอร์ เพื่อให้ความคมชัดของเสียงสูง จึงทำให้คนที่อยู่ใกล้ลำโพงจะรู้สึกรำคาญเสียงที่ออกจากลำโพง แต่ผู้ที่อยู่ไกลจากลำโพงจะฟังเสียงได้ชัดเจนดี การติดตั้งลำโพงประเภทนี้จึงต้องติดตั้งให้ห่างคนฟังพอสมควร เพื่อไม่ให้คนที่อยู่ใกล้ลำโพงรำคาญ ยังแบ่งย่อยออกเป็น 2 ชนิด

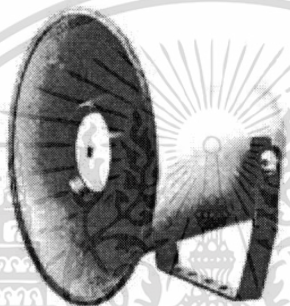
- **ลำโพงปากแตร (horn)** ใช้หลักการสั่นสะเทือนเช่นเดียวกับลำโพงทั่วไป แต่ใช้แผ่นสั่นเป็นโลหะหรือไฟเบอร์ ทำให้มีความทนทานต่อการใช้งานหนักได้ดี และสามารถบังคับทิศทางของการเปล่งเสียงแหลมได้ดี จึงเป็นลำโพงที่ใช้ระบบเสียงกลางแจ้งได้ดี ดังรูป 2.17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

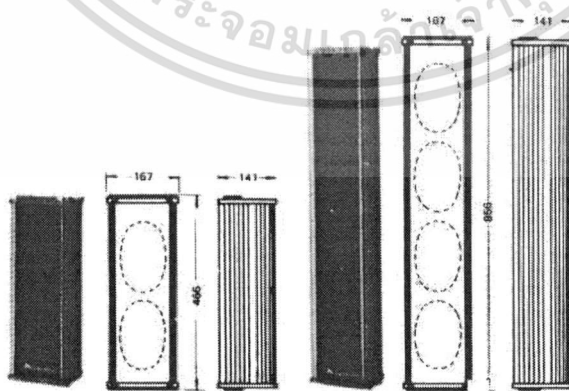
รูปที่ 2.17 แสดงลักษณะของลำโพงปากแตร

- ลำโพงแตรปากกว้าง (wide horn speakers) หมายถึงลำโพงปากแตรชนิดที่ให้เสียงที่พิเศษกว่าปากแตรธรรมดา เช่น อาจจะสามารถเปล่งเสียงทุ้มได้มากกว่าลำโพงปากแตรธรรมดา ดังรูป 2.18

รูปที่ 2.18 แสดงลักษณะของลำโพงแตรปากกว้าง

3. ลำโพงภายนอกและภายในอาคาร คือลำโพงที่สามารถติดตั้งได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร แต่ไม่ได้สร้างขึ้นให้มีประสิทธิภาพเป็นเยี่ยม แต่มีประสิทธิภาพเพียงกลาง ๆ ใช้ได้ทั้งภายในและนอกอาคาร (ภายนอกอาคารใช้ชั่วคราว และไม่ทนแดดทนฝนเหมือนลำโพงปากแตร) ลำโพงชนิดนี้เราเรียกลำโพงคอลัมน์ (column speaker) ดังรูป 2.19

แสดงลักษณะลำโพงคอลัมน์

รูปที่ 2.19 แสดงลักษณะของลำโพงแบบคอลัมน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 ค่าพารามิเตอร์ที่สำคัญของลำโพง

ผลตอบสนองเชิงความถี่

ผลตอบสนองเชิงความถี่คือ ช่วงความถี่เสียงที่ทำให้เสียงที่ออกจากลำโพงมีความถูกต้อง เช่น สัญญาณต้นแบบทำการวัดโดยปรับเปลี่ยนความถี่ของสัญญาณอินพุท โดยกำหนดขนาดของสัญญาณคงที่และปรับค่าความถี่จาก 20 - 20,000 Hz หากสัญญาณเสียงที่ได้มีขนาดคงที่ทุกย่านความถี่ทางอินพุทเรียกว่า มีผลตอบสนองเชิงความถี่ที่ราบเรียบ (flat) และเขียนบอกกำกับไว้ว่า 20 Hz → 20kHz ± 0 dB เป็นต้น

ความไว (Sensitivity)

เป็นการวัดระดับเสียงจากลำโพงเมื่อป้อนกำลังงานไฟฟ้าคงที่แก่ลำโพง โดยทำการป้อนสัญญาณขนาดคงที่ทั้งในแง่ความถี่และแอมพลิจูด ระดับเสียงของลำโพงจะถูกวัดที่ระยะห่างจากปากลำโพงออกไปในระนาบหนึ่ง ๆ (มักกำหนดที่ระยะ 1 เมตร) การบ่งบอกค่าความไวนี้เป็นการบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการทำงานของลำโพงโดยตรง

แดมปีง (Damping)

กรวยลำโพงจะเคลื่อนที่ตามรูปแบบสัญญาณไฟฟ้าทางอินพุท หากกรวยลำโพงยังคงกระเพื่อมต่อไป ทั้ง ๆ ที่สัญญาณทางอินพุทหายไปแล้ว ย่อมทำให้เสียงที่ได้จากลำโพงผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง จึงต้องมีการหน่วงการเคลื่อนที่เรียกขบวนการนี้ว่า แดมปีง (Damping) โดยขึ้นกับ

- ชนิดของสารที่ใช้ทำกรวย
- น้ำหนักของแม่เหล็ก
- ตัวจับโครงหลักของกรวยกระดาดเข้ากับโครงหลักของลำโพง

ความเพี้ยนของเสียง

เสียงใด ๆ ที่ได้ยินหากไม่ตรงกับสัญญาณต้นแบบเรียกว่า มีความผิดเพี้ยนทั้งสิ้น ลำโพงก็เป็นอุปกรณ์ที่ให้เสียงผิดเพี้ยนได้เสมอ รูปแบบความผิดเพี้ยนของเสียงจากลำโพงมีดังนี้

1. ความเพี้ยนเชิง Harmonic และ Intermodulation เกิดจากความที่แปลกลบวมที่เกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความถี่เหล่านี้ทางอินพุท สาเหตุเกิดจากองค์ประกอบภายในลำโพงไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในกรณีขับลำโพงด้วยสัญญาณไฟฟ้าขนาดใหญ่
2. นอยส์ (Noise) เป็นเสียงแบบสั้นกระแทกจากลำโพง เนื่องจากอุปกรณ์ในลำโพงเสียหายหรือเกิดจากการสั่นของตู้ลำโพงก็ได้
3. ผลตอบชั่วคราว (Transient Response) เป็นลักษณะของการหน่วงเวลาจากการที่กรวยลำโพงเริ่มต้นทำงานจากจุดหยุดนิ่งไปถึงจุดสั่น โดยการป้อนห้วงสัญญาณกระชาก ซึ่งผลการตอบสนองของลำโพงขึ้นกับหลาย ๆ องค์ประกอบ เช่น ค่าความแข็งของกรวยลำโพง ซึ่งกรวยลำโพงที่แข็งจะหน่วงเวลาการเคลื่อนที่ของมันเอง ทำให้มีผลตอบสนองที่ช้า

4. การขลิบสัญญาณ (Clipping) เกิดขึ้นเมื่อกรวยลำโพงไม่สามารถเคลื่อนที่ได้เร็วเท่าที่ต้องการขณะป้อนสัญญาณไฟฟ้า ทำให้เสียงที่ได้ออกมาเกิดการแตกพร่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ทฤษฎี

แหล่งกำเนิดเสียงที่จุด O ตั้งอยู่ห่างจากจุดวัดเสียงตัวหนึ่งที่ตำแหน่ง N เป็นระยะ S โดยมี M และ N เป็นจุดวัดเสียงแบบคู่ ที่วางห่างกันเป็นระยะ b (ดังรูปที่ 3.1) จะทำให้สัญญาณเสียงที่จุดวัดเสียง M และ N มีค่ามุมเฟส (Phase angle) ต่างกัน ϕ ดังนี้

$$\phi = \frac{2\pi\Delta}{\lambda} \quad \dots\dots (1)$$

ในที่นี้ Δ เป็นค่า The extra path length
 λ เป็นค่าความยาวของคลื่นเสียง

เมื่อพิจารณาสัญญาณเสียงที่วัดได้จากจุดวัดเสียงเป็นค่าของแรงดันไฟฟ้า (V) จะทำให้ผลรวมของสัญญาณเสียงจากจุดวัดเสียง M และ N มีค่าเป็น

$$\tilde{V}_{sum} = V_r + V_r \angle \phi \quad \dots\dots (2)$$

ในที่นี้ $\tilde{V}_{sum}$ เป็นค่าผลรวมของสัญญาณเสียงแบบ phasor ในรูปของ polar
 V_r เป็นค่าแรงดันไฟฟ้าของคลื่นเสียงที่จุด M
 $\angle \phi$ เป็นค่ามุมเฟสที่เกิดขึ้นระหว่างจุด M และ N

เพื่อให้เกิดรูปสมการที่ใช้งานได้ จะต้องหาค่า magnitude ของ $\tilde{V}_{sum}$ โดยการแปลงสมการ (2) ให้อยู่ในรูปของ rectangular ซึ่งจะได้

$$\tilde{V}_{sum} = V_r + V_r \cos \phi + jV_r \sin \phi \quad \dots\dots (3)$$

และมีค่า conjugate เป็น $\tilde{V}_{sum}^* = V_r + V_r \cos \phi - jV_r \sin \phi \quad \dots\dots (4)$

โดยที่ ขนาดของ $\tilde{V}_{sum} = |\tilde{V}_{sum}| = V_{sum} = \sqrt{\tilde{V}_{sum} \times \tilde{V}_{sum}^*}$

$$= V_r \sqrt{(1 + \cos \phi)^2 - j^2 \sin^2 \phi}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\therefore V_{sum} = V_r \sqrt{2(1 + \cos \phi)} \quad \dots\dots (5)$$

ในที่นี้ V_{sum} เป็นค่าผลรวมของสัญญาณเสียงที่จุดใดๆ ตามแนว PQ

เมื่อเลื่อนจุด C ไปทับจุด P ในแนวแกน PQ โดยที่เส้น OP และ PQ เป็นแนวแกนอ้างอิงที่ตั้งฉากซึ่งกันและกัน ดังนั้น จะทำให้ได้ค่ามุมเฟสระหว่างจุด M และ N มีค่า

$$\phi = 0 \quad \dots\dots (6)$$

แทนค่าจากสมการ (6) ลงใน สมการ (5) จะได้ค่า V_{sum} ที่จุด P ดังนี้

$$V_{sum \text{ at } P} = V_{max} = 2V_r \quad \dots\dots (7)$$

หารสมการ (5) ด้วย สมการ (7) จะได้

$$\frac{V_{sum}}{V_{max}} = \sqrt{\frac{(1 + \cos \phi)}{2}} \quad \dots\dots (8)$$

เพื่อกระบวนการวัดที่ชัดเจน จึงต้องพิจารณาค่า $\frac{V_{sum}}{V_{max}}$ ให้มีค่าน้อยที่สุด ภายใต้ค่า $\cos \phi$ ที่เป็น + ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 โดยพบว่าค่าที่เหมาะสมคือ

$$\cos \phi = 0 \rightarrow \phi = \frac{\pi}{2} \text{ radians} = 90 \text{ deg} \quad \dots\dots (9)$$

ดังนั้นจะได้
$$\frac{V_{sum}}{V_{max}} \cong 0.7 \quad \dots\dots (10)$$

เนื่องจาก ΔMNT คล้ายสามเหลี่ยมมุมฉาก ทำให้ได้

$$\cos \theta \approx \frac{\Delta}{b} \quad \dots\dots (11)$$

เมื่อหารสมการ (11) ด้วย สมการ (1) แล้ว แทนค่า ϕ จากสมการ (9) จะได้

$$\cos \theta = \frac{\lambda}{4b} \quad \dots\dots (12)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ $v = f\lambda \rightarrow \lambda = \frac{v}{f}$ นำไปแทนค่าในสมการ (12) จะได้

$$\cos\theta = \frac{v}{4bf} \quad \dots (13)$$

หรือ
$$\theta = \cos^{-1}\left(\frac{v}{4 \times f \times b}\right) \quad \dots (14)$$

จะพบว่า สมการที่ (14) จะเป็นจริง ก็ต่อเมื่อ
$$b \geq \frac{v}{4f} \quad \dots (15)$$

ทำให้ ได้ค่า The separation cutoff ของตัววัดเสียงแบบคู่ มีค่า

$$b_{cutoff} = \frac{v}{4f} = \frac{\lambda}{4} \quad \dots (16)$$

โดยมี
$$v = (331.4 + 0.606 \times T) \quad \dots (17)$$

ในที่นี้ v เป็นค่าความเร็วของเสียง (m/s) ในอากาศที่อุณหภูมิ T ($^{\circ}C$)
 f เป็นค่าความถี่ของคลื่นเสียง (Hz)

และจาก Δ มุมจาก OPN จะให้

$$S = \frac{Z}{\cos\theta} \quad \dots (18)$$

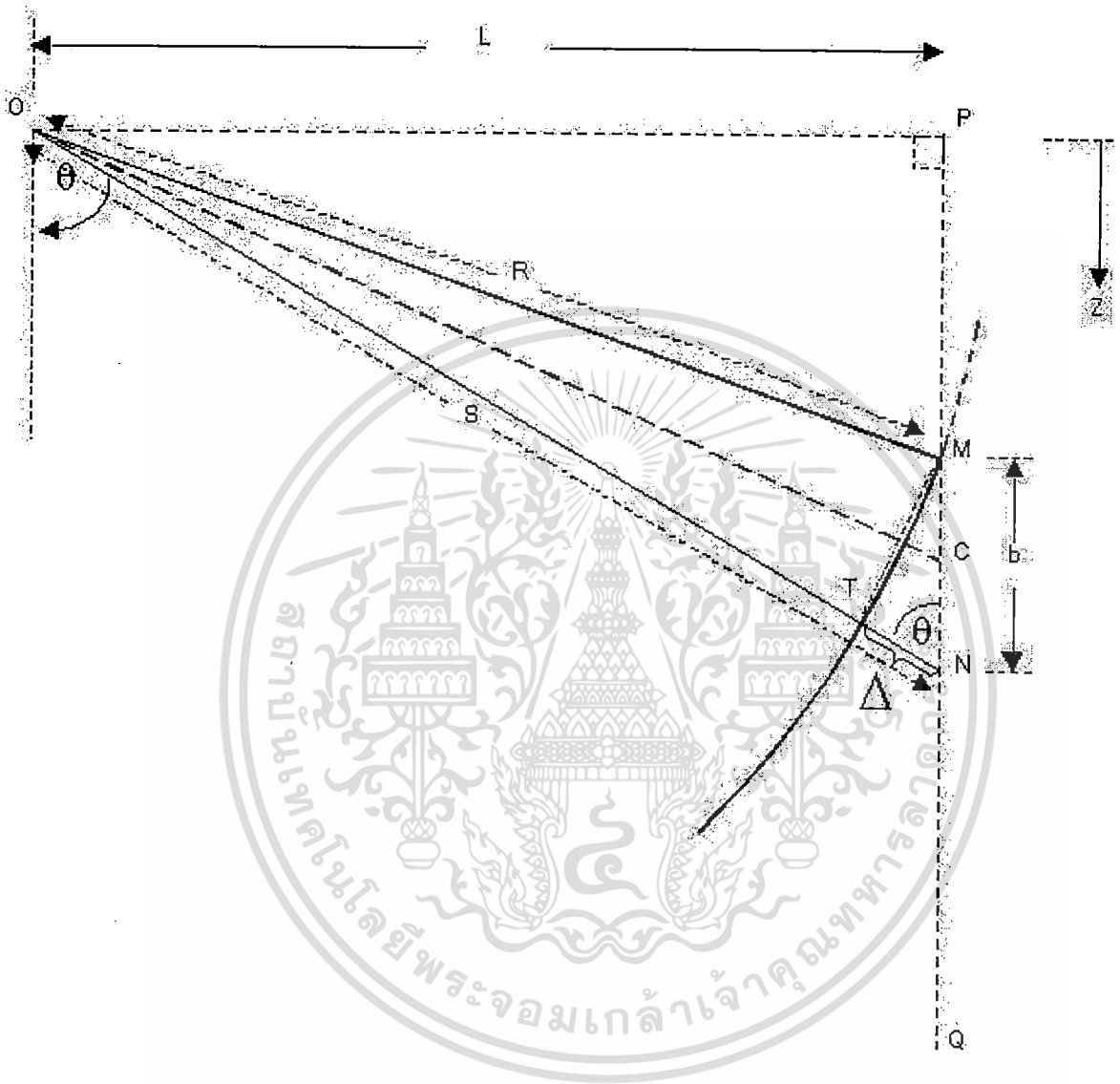
แทนค่า $\cos\theta$ จาก สมการ (13) ลงใน สมการ (18) จะได้

$$S = \frac{4 \times f \times b \times Z}{v} \quad \dots (19)$$

ในที่นี้
 ระยะ ON = S (m)
 ระยะ PN = Z (m)

ในที่สุด ค่ามุม θ (radians) จาก สมการ (14) จะเป็นตัวบอกทิศทางไปสู่แหล่งกำเนิดเสียง ซึ่งอยู่ห่างจากจุดวัดเสียงด้วยระยะ S (m) ที่หาได้จาก สมการ (19) ตามต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.1 แสดงตำแหน่งทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียงและจุดวัดเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การดำเนินการทดลอง

4.1 อุปกรณ์และเครื่องมือ

ในกรณีนี้ แหล่งกำเนิดเสียงถูกกำหนดให้เป็นแบบ ความถี่เดี่ยวชนิดจุด (A single-frequency point source) ซึ่งประกอบขึ้นด้วยอุปกรณ์ 3 ส่วนดังนี้

1. ลำโพงแบบมิดเรนจ์ (Midrange) 8 โอห์ม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางภายใน : 109.4 ± 0.4 มิลลิเมตร และมีช่วงความถี่ใช้งาน (Frequency range) : 400 – 5,000 Hz
2. ตัวขยายกำลังเสียง (Audio power amplifier)
3. ตัวผลิตสัญญาณความถี่ (Function generator)

ส่วนตัววัดสัญญาณเสียงที่ใช้ เป็น ไมโครโฟนชนิดคอนเดนเซอร์ (Condenser microphone) ที่มีการตอบสนองแบบทุกทิศทาง (Omnidirectional response) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง : 10 ± 0.4 มิลลิเมตร และมีช่วงตอบสนองความถี่ (Frequency response) : 100 – 15,000 Hz โดยมีวงจรมีพรีแอมป์ (Preamplifier) เพื่อขยายสัญญาณ จากไมโครโฟนสู่ภาคแสดงผล ซึ่งในที่นี้คือ ออสซิลโลสโคป (Oscilloscope) แบบ BW : 40 MHz ชนิด 2 ช่องสัญญาณ

นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการทดลอง ดังนี้คือ

1. แท่น Optical bench เพื่อหาตำแหน่งและระยะที่เลื่อนไปของไมโครโฟน
2. เทอร์โมมิเตอร์ (Thermometer) เพื่อวัดอุณหภูมิ $^{\circ}C$
3. มิเตอร์วัดระดับเสียง (Sound level meter)
4. สายวัดขนาดความยาว 20 เมตร
5. ไหมโปรแทรกเตอร์ (Protractor) สำหรับวัดมุม
6. เครื่องคิดเลข และ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

และหลังจากนี้ จะเป็นเรื่องของการเตรียมงานเพื่อไปสู่การทดลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

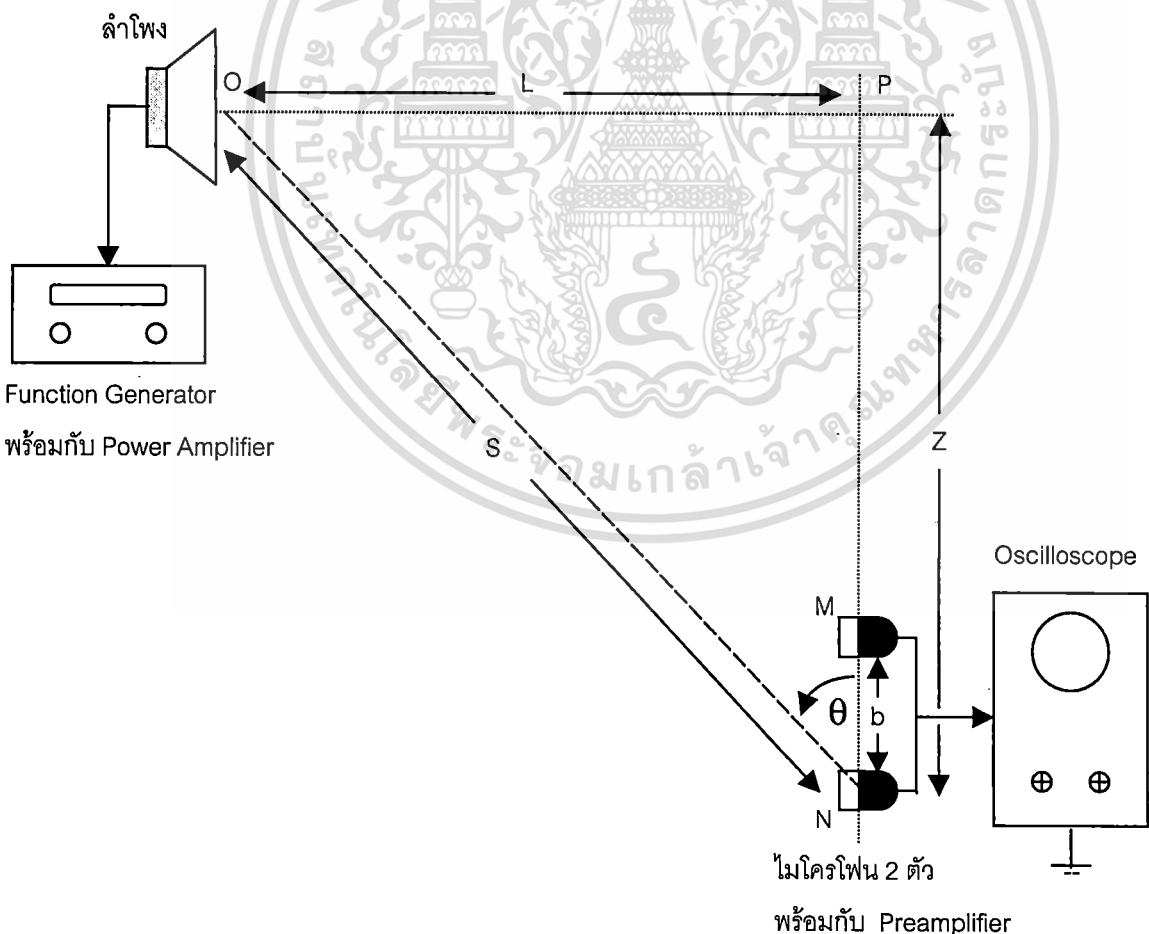
4.2 แผนการทดลอง

หลังจากเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทดลองเรียบร้อยแล้ว ก็นำอุปกรณ์เหล่านี้ไปตั้งไว้ในห้องโล่งที่จะใช้ในการทดลอง ซึ่งมีขนาดห้องไม่น้อยกว่า $8 \times 10 \times 2.5$ (กว้าง $\times$ ยาว $\times$ สูง : m^3) โดยวางอุปกรณ์ไว้ในตำแหน่งที่แสดงไว้ใน รูปที่ 3.1 จากนั้นทำการวัดอุณหภูมิเฉลี่ยของห้องทดลองตลอดการทดลอง ซึ่งได้ ประมาณ $30\text{ }^{\circ}C$

ดังนั้นความเร็วของเสียงในการทดลอง ซึ่งหาได้จาก สมการ (17) จะมีค่า

$$v = (331.4 + 0.606 \times 30) = 349.58 \text{ (m/s)}$$

ขั้นต่อไปจะเป็นการหา ทิศทางของแหล่งกำเนิดเสียง (θ) และ ระยะทางระหว่างแหล่งกำเนิดเสียงกับจุดวัดเสียง (S) ด้วยวิธีการรวมกันของสัญญาณเสียง ซึ่งสามารถหาได้ดังนี้ (ดู รูปที่ 4.1 ประกอบ)

รูปที่ 4.1 แสดงการจัดวางอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง เพื่อวัดสัญญาณเสียงรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทดลองจะดำเนินไปได้จะต้องเริ่มต้นด้วย การเปิดสวิตช์ไฟของทุกอุปกรณ์ จากนั้นทำให้แหล่งกำเนิดเสียง เปล่งเสียงออกมาตามความถี่ (f) ที่ต้องการ โดยการตั้งค่าได้จาก Function generator และปรับเสียงที่ได้ยินให้อยู่ที่ค่าประมาณ 75 dB(A) (คิดที่ A-weighting เพราะว่าตรงกับกรตอบสนองการได้ยินของมนุษย์มากที่สุด) ซึ่งวัดเสียงนี้ด้วยมิเตอร์วัดระดับเสียง ณ จุดวัดเสียงนั้น และได้ค่า Surrounding noise ประมาณ 50 dB(A)

จากนี้ก็กำหนดค่าความถี่ที่จะใช้ทดลอง โดยเลือกค่า 1,500 2,500 3,500 4,000 4,500 และ 5,000 Hz ที่เลือกเช่นนี้ก็เพราะว่าต้องการจะลดเสียงรบกวนจากสิ่งแวดล้อม (Surrounding noise) ในย่านความถี่ต่ำในห้องทดลองที่คิดให้เป็น ห้องในสภาพเปิด (Open enclosure)

สำหรับไมโครโฟน 2 ตัวที่ใช้ ต้องมีคุณสมบัติเหมือนกัน (Identical) และได้รับการปรับแต่งวงจรปรีแอมป์ เพื่อให้ได้ค่า Output voltage ของทั้งสองตัวเท่ากัน ณ ที่ตำแหน่งวัดเดียวกัน จากนั้นนำมาวางไว้ที่จุด M และ N ในแนว PQ โดยให้อยู่ห่างกันเป็นระยะ b ซึ่งค่าของ b ที่ใช้ในการทดลองจะต้องเป็นไปตามสมการที่ (16) ดังค่าที่ได้แสดงในตารางต่อไปนี้

f (Hz)	λ (cm)	$b_{cutoff} = \lambda/4$ (cm)
1,500	23.3	5.8
2,500	14.0	3.5
3,500	10.0	2.5
4,000	8.7	2.2
4,500	7.8	2.0
5,000	7.0	1.8

กล่าวคือ ค่า b ที่เลือกใช้จะต้องมีค่ามากกว่าค่า b_{cutoff} ของทุกความถี่ ดังนั้นจึงกำหนดให้มีค่า

$$b = 10, 20, 30 \text{ และ } 40 \text{ เซนติเมตร}$$

นอกจากนี้ ได้กำหนดค่า L ให้เป็นไปตามระยะของ อาณาเขตที่อยู่ไกล (Far field) ซึ่งมีเงื่อนไขเป็น

$$\frac{2\pi fa}{v} \gg 1 \quad \dots\dots (20)$$

และ $L \geq 5b_{max} \quad \dots\dots (21)$

ในที่นี้ a คือคาร์ซีของตัวลำโพง ($\cong 5.5$ cm)

b_{max} คือค่า b สูงสุดที่ใช้ทดลอง (= 40 cm)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พบว่า ที่ทุกค่าความถี่ที่ใช้ทดลอง จะสอดคล้องกับเงื่อนไขของสมการที่ (20) ดังนั้นเพื่อความเหมาะสมในการทดลอง และให้สอดคล้องกับสมการที่ (21) ก็จะทำให้ได้ $L = 200 \text{ cm}$ (เป็นอย่างน้อย)

4.3 การทดลอง

หลังจากที่ได้จัดวางอุปกรณ์ต่างๆไว้ครบถ้วนภายใต้เงื่อนไขหัวข้อที่ 4.2 แล้ว ก็เริ่มทำการทดลองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จัดให้จุดกึ่งกลาง (จุด C) ของชุดวัดเสียงแบบคู่ MN ไปทับกับจุด P โดยให้แนวของ MN อยู่ในแนวเดียวกันกับแนวของ PQ และที่ตำแหน่งนี้ กำหนดให้ $Z = 0$
2. จัดระยะห่าง b ระหว่างไมโครโฟนที่จุด M และที่จุด N โดยมีค่าเริ่มต้นที่ 10 cm
3. เปิดความถี่แบบ Sine wave โดยเริ่มต้นที่ค่า $f = 1,500 \text{ Hz}$
4. วัดค่าแรงดันไฟฟ้ารวม (V_{sum}) ที่จุด $Z = 0$ จากออสซิลโลสโคป ซึ่งค่าที่ได้จะเป็น V_{max} ตามที่กล่าวในสมการ (7)
5. จากนั้นก็ทำการเลื่อน ชุดวัดเสียงแบบคู่ MN ไปตามแนว PQ เป็นระยะ $Z \text{ (cm)}$ จนกระทั่งได้ค่าแรงดันไฟฟ้ารวม $V_{sum} = 0.7V_{max}$ จากออสซิลโลสโคป ตามที่กล่าวในสมการ (10)
6. แล้ววัดค่ามุม θ (deg) ที่ตำแหน่ง Z นี้ด้วย { จะเป็นค่าที่ได้จากการทดลอง $\rightarrow \theta_{Experiment}$ }
7. คำนวณค่า θ จากสมการที่ (14) จะได้หน่วยเป็น radians แล้วคูณด้วย $\left(\frac{180}{\pi}\right)$ ก็จะเปลี่ยนไปเป็นหน่วย (deg) { จะเป็นค่าที่ได้จากทฤษฎี $\rightarrow \theta_{Theory}$ }
8. คำนวณค่าความผิดพลาด (%Error) ของ $\theta_{Experiment}$ หาได้จากสูตร

$$\% \theta = \frac{|\theta_{Theory} - \theta_{Experiment}|}{\theta_{Theory}} \times 100 \% \quad \dots\dots (22)$$

9. ต่อไปเป็นการวัดระยะ $S \text{ (cm)}$ ที่ตำแหน่ง Z นี้ { จะเป็นค่าที่ได้จากการทดลอง $\rightarrow S_{Experiment}$ }

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. แล้วคำนวณค่า S (cm) จากสมการที่(19) { จะเป็นค่าที่ได้จากทฤษฎี $\rightarrow S_{Theory}$ }

11. คำนวณค่าความผิดพลาด (%Error) ของ $S_{Experiment}$ หาได้จากสูตร

$$\%S = \frac{|S_{Theory} - S_{Experiment}|}{S_{Theory}} \times 100 \% \quad \dots\dots (23)$$

12. จากนั้นก็เลื่อน ชุดวัดเสียงแบบคู่ MN กลับไปที่ตำแหน่ง P (คือที่ $Z = 0$)

13. ขั้นต่อไป จะเป็นการทำการทดลองซ้ำ โดยเริ่มจากข้อ 3 ถึงข้อ 12 เพียงแต่เปลี่ยนค่าความถี่ของแหล่งกำเนิดเสียงไปเป็น 2,500 3,500 4,000 4,500 และ 5,000 Hz ตามลำดับ

14. และกลับไปทำการทดลองซ้ำอีก โดยเริ่มจากข้อ 2 ถึงข้อ 13 เพียงแต่เปลี่ยนค่าระยะห่างระหว่างไมโครโฟน (b) ไปเป็น 20 30 และ 40 cm ตามลำดับ

15. ในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ให้นำค่า θ และ S ที่ได้จากการทดลอง มาเปรียบเทียบกับ ค่าที่ได้ทางทฤษฎี แล้วสรุปผลและวิจารณ์

ผลของการทดลองและการวิจารณ์ผล จะขอนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 5

ผลการทดลอง

จากกระบวนการทดลองที่ผ่านมา ในบทที่แล้ว ได้มีการกำหนดค่าใช้งานต่างๆ ดังนี้

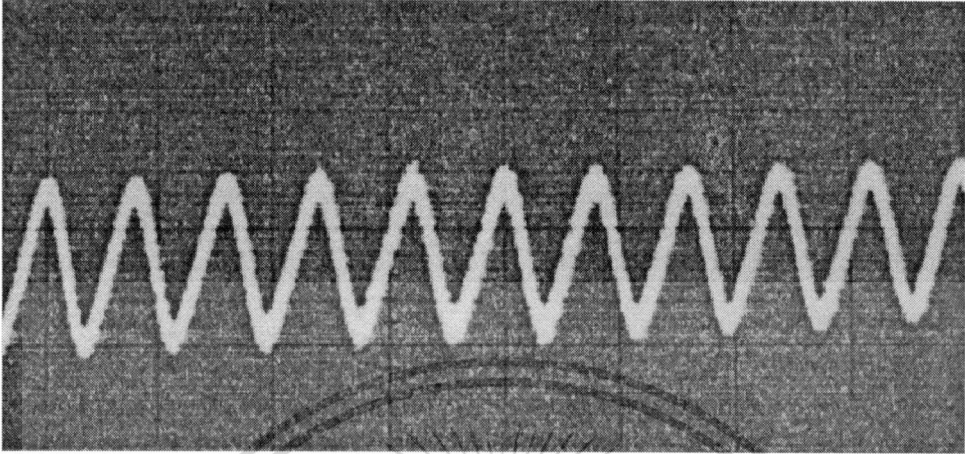
1. อุณหภูมิเฉลี่ยในการทดลอง $T = 30 \text{ }^{\circ}\text{C}$
2. ระยะ $L = 200 \text{ cm}$
3. ระดับเสียงของแหล่งกำเนิดเสียงมีค่าประมาณ 75 dB(A)
4. ความถี่ที่ใช้คือ $f = 1,500 / 2,500 / 3,500 / 4,000 / 4,500$
และ $5,000 \text{ Hz}$

และ 5. ระยะห่างระหว่างไมโครโฟนตั้งไว้ที่ค่า $b = 10 / 20 / 30$ และ 40 cm

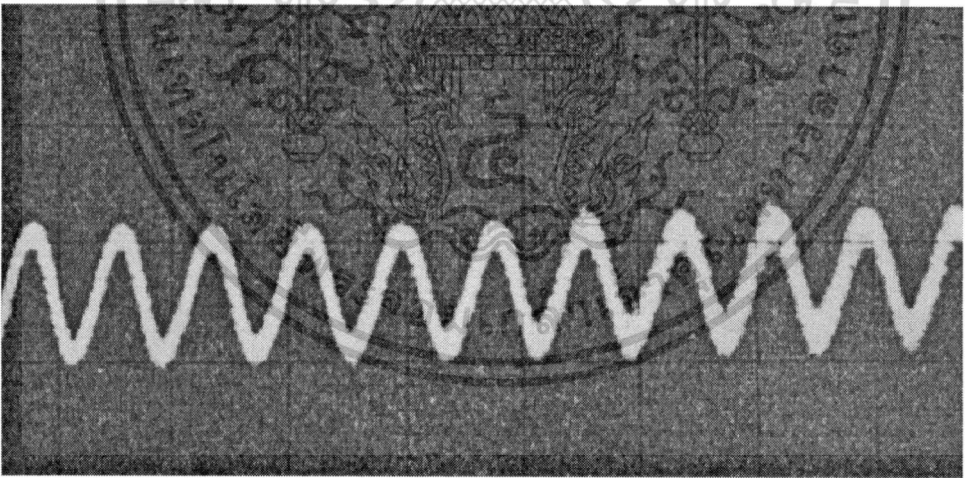
สำหรับการหาค่า Z ภายใต้เงื่อนไข $V_{sum} = 0.7V_{max}$ ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบสัญญาณที่ปรากฏบนจอภาพของออสซิลโลสโคป ดังภาพถ่ายที่แสดงเป็นตัวอย่างในรูปที่ (5.1 ก), (5.1 ข), (5.2 ก) และ รูปที่ (5.2 ข) เป็นต้น โดยจะวัดค่า Z , $\theta_{Experiment}$ และ $S_{Experiment}$ ได้

ในระหว่างการทดลองที่ผ่านมา ได้มีการบันทึกข้อมูลไว้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

(ดูหน้าถัดถัดไป)

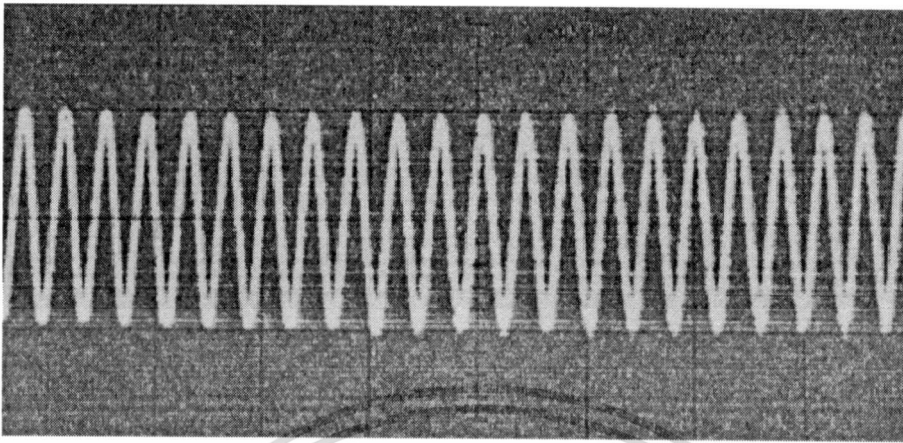

รูปที่ 5.1 ก ภาพถ่ายจาก Oscilloscope ที่แสดงสัญญาณของ $V_{\max}$ ที่ $f = 2,500 \text{ Hz}$ เมื่อกำหนดให้ $b = 30 \text{ cm}$

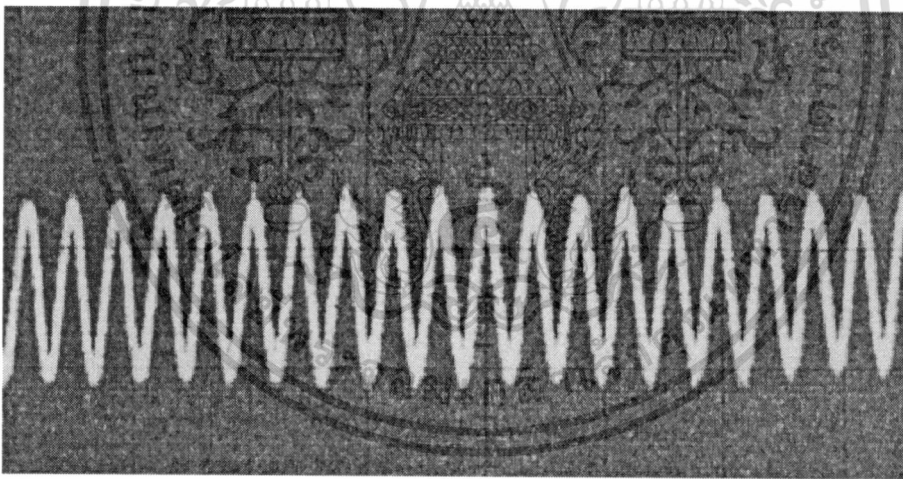

รูปที่ 5.1 ข ภาพถ่ายจาก Oscilloscope ที่แสดงสัญญาณของ $V_{\text{sum}} = 0.7V_{\max}$ ที่ $f = 2,500 \text{ Hz}$ เมื่อกำหนดให้ $b = 30 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.2 ก ภาพถ่ายจาก Oscilloscope ที่แสดงสัญญาณของ $V_{\max}$ ที่ $f = 5,000 \text{ Hz}$ เมื่อกำหนดให้ $b = 10 \text{ cm}$

รูปที่ 5.2 ข ภาพถ่ายจาก Oscilloscope ที่แสดงสัญญาณของ $V_{\text{sum}} = 0.7V_{\max}$ ที่ $f = 5,000 \text{ Hz}$ เมื่อกำหนดให้ $b = 10 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ให้ $b = 10 \text{ cm}$

ผลของการทดลอง ได้แสดงไว้ในตารางที่ (5.1 ก) และ ตารางที่ (5.2 ข) โดยมี

1. Z , $\theta_{\text{Experiment}}$ และ $S_{\text{Experiment}}$ มาจากการวัด
  2. θ_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (14)
  3. $\% \theta$ คำนวณได้จากสมการที่ (22)
  4. S_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (19)
- และ
5. $\% S$ คำนวณได้จากสมการที่ (23)

$f \text{ (Hz)}$	$Z \text{ (cm)}$	$\theta_{\text{Experiment}} \text{ (}^\circ\text{)}$	$\theta_{\text{Theory}} \text{ (}^\circ\text{)}$	$\% \theta \text{ (\%)}$
1,500	140.0	55.0	54.4	± 1.1
2,500	69.5	71.0	69.5	± 2.1
3,500	55.0	75.5	75.5	± 0.1
4,000	47.8	76.5	77.4	± 1.2
4,500	39.5	78.0	78.8	± 1.0
5,000	30.0	81.0	79.9	± 1.3

ตารางที่ 5.1 ก แสดงค่า θ เมื่อกำหนดให้ $b = 10 \text{ cm}$

$f \text{ (Hz)}$	$Z \text{ (cm)}$	$S_{\text{Experiment}} \text{ (cm)}$	$S_{\text{Theory}} \text{ (cm)}$	$\% S \text{ (\%)}$
1,500	140.0	252.4	240.2	± 5.1
2,500	69.5	210.2	198.8	± 5.8
3,500	55.0	204.5	220.2	± 7.1
4,000	47.8	202.5	218.7	± 7.4
4,500	39.5	201.5	203.3	± 0.9
5,000	30.0	199.0	171.6	± 16.0

ตารางที่ 5.1 ข แสดงค่า S เมื่อกำหนดให้ $b = 10 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ให้ $b = 20 \text{ cm}$

ผลของการทดลอง ได้แสดงไว้ในตารางที่ (5.2 ก) และ ตารางที่ (5.2 ข) โดยมี

1. Z , $\theta_{\text{Experiment}}$ และ $S_{\text{Experiment}}$ มาจากการวัด
  2. θ_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (14)
  3. $\% \theta$ คำนวณได้จากสมการที่ (22)
  4. S_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (19)
- และ
5. $\% S$ คำนวณได้จากสมการที่ (23)

$f \text{ (Hz)}$	$Z \text{ (cm)}$	$\theta_{\text{Experiment}} \text{ (}^\circ\text{)}$	$\theta_{\text{Theory}} \text{ (}^\circ\text{)}$	$\% \theta \text{ (\%)}$
1,500	58.0	76.5	73.1	± 4.7
2,500	34.0	79.0	79.9	± 1.2
3,500	24.0	83.5	82.8	± 0.8
4,000	21.0	84.0	83.7	± 0.3
4,500	18.0	84.0	84.4	± 0.5
5,000	17.0	85.0	85.0	± 0.0

ตารางที่ 5.2 ก แสดงค่า θ เมื่อกำหนดให้ $b = 20 \text{ cm}$

$f \text{ (Hz)}$	$Z \text{ (cm)}$	$S_{\text{Experiment}} \text{ (cm)}$	$S_{\text{Theory}} \text{ (cm)}$	$\% S \text{ (\%)}$
1,500	58.0	204.0	199.1	± 2.5
2,500	34.0	199.1	194.5	± 2.4
3,500	24.0	198.0	192.2	± 3.0
4,000	21.0	197.0	192.2	± 2.5
4,500	18.0	197.0	185.3	± 6.3
5,000	17.0	197.0	194.5	± 1.3

ตารางที่ 5.2 ข แสดงค่า S เมื่อกำหนดให้ $b = 20 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ให้ $b = 30 \text{ cm}$

ผลของการทดลอง ได้แสดงไว้ในตารางที่ (5.3 ก) และ ตารางที่ (5.3 ข) โดยมี

1. Z , $\theta_{Experiment}$ และ $S_{Experiment}$ มาจากการวัด
2. θ_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (14)
3. $\% \theta$ คำนวณได้จากสมการที่ (22)
4. S_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (19)
- และ 5. $\% S$ คำนวณได้จากสมการที่ (23)

f (Hz)	Z (cm)	$\theta_{Experiment}$ ($^{\circ}$)	θ_{Theory} ($^{\circ}$)	$\% \theta$ (%)
1,500	38.0	82.0	78.8	± 4.1
2,500	23.0	84.5	83.3	± 1.4
3,500	16.0	86.0	85.2	± 0.9
4,000	15.0	85.0	85.8	± 1.0
4,500	13.0	86.0	86.3	± 0.3
5,000	11.0	86.0	86.7	± 0.8

ตารางที่ 5.3 ก แสดงค่า θ เมื่อกำหนดให้ $b = 30 \text{ cm}$

f (Hz)	Z (cm)	$S_{Experiment}$ (cm)	S_{Theory} (cm)	$\% S$ (%)
1,500	38.0	199.0	195.6	± 1.7
2,500	23.0	198.5	197.3	± 0.6
3,500	16.0	197.0	192.2	± 2.5
4,000	15.0	198.0	205.9	± 3.8
4,500	13.0	197.0	200.8	± 1.9
5,000	11.0	197.0	188.8	± 4.4

ตารางที่ 5.3 ข แสดงค่า S เมื่อกำหนดให้ $b = 30 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 ให้ $b = 40 \text{ cm}$

ผลของการทดลอง ได้แสดงไว้ในตารางที่ (5.4 ก) และ ตารางที่ (5.4 ข) โดยมี

1. Z , $\theta_{\text{Experiment}}$ และ $S_{\text{Experiment}}$ มาจากการวัด
2. θ_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (14)
3. $\% \theta$ คำนวณได้จากสมการที่ (22)
4. S_{Theory} คำนวณได้จากสมการที่ (19)
- และ 5. $\% S$ คำนวณได้จากสมการที่ (23)

$f \text{ (Hz)}$	$Z \text{ (cm)}$	$\theta_{\text{Experiment}} \text{ (}^\circ\text{)}$	$\theta_{\text{Theory}} \text{ (}^\circ\text{)}$	$\% \theta \text{ (\%)}$
1,500	28.0	83.5	81.6	± 2.3
2,500	17.5	85.0	85.0	± 0.0
3,500	13.0	86.5	86.4	± 0.1
4,000	11.5	87.0	86.9	± 0.2
4,500	9.5	87.5	87.2	± 0.3
5,000	8.5	87.5	87.5	± 0.0

ตารางที่ 5.4 ก แสดงค่า θ เมื่อกำหนดให้ $b = 40 \text{ cm}$

$f \text{ (Hz)}$	$Z \text{ (cm)}$	$S_{\text{Experiment}} \text{ (cm)}$	$S_{\text{Theory}} \text{ (cm)}$	$\% S \text{ (\%)}$
1,500	28.0	198.0	192.2	± 3.0
2,500	17.5	198.0	200.2	± 1.1
3,500	13.0	197.0	208.2	± 5.4
4,000	11.5	197.0	210.5	± 6.4
4,500	9.5	196.5	195.6	± 0.4
5,000	8.5	196.5	194.5	± 1.0

ตารางที่ 5.4 ข แสดงค่า S เมื่อกำหนดให้ $b = 40 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

สรุปผลและวิจารณ์

จากผลการทดลองที่ได้มาในบทที่ 5 สามารถนำมาวิจารณ์ได้เป็นเรื่องๆดังต่อไปนี้

6.1 วิเคราะห์ผลการทดลอง

ตอนที่ 1 เมื่อนำค่า $\theta_{\text{Experiment}}$ จากตารางที่ (5.1 ก), (5.2 ก), (5.3 ก) และ ตารางที่ (5.4 ก) มาพล็อตเป็นจุด (plot a point) ตามค่าความถี่ (f) ลงบนกราฟของ θ_{Theory} (ซึ่งแสดงด้วยเส้น curve) ก็จะได้กราฟเป็นไปตามที่แสดงไว้ในรูปที่ (6.1), (6.2), (6.3) และ รูปที่ (6.4) ตามลำดับ

จากกราฟที่ได้ พบว่า

1. สำหรับในกรณีนี้ จะได้ f_{cutoff} ของแต่ละค่าของ b ดังนี้

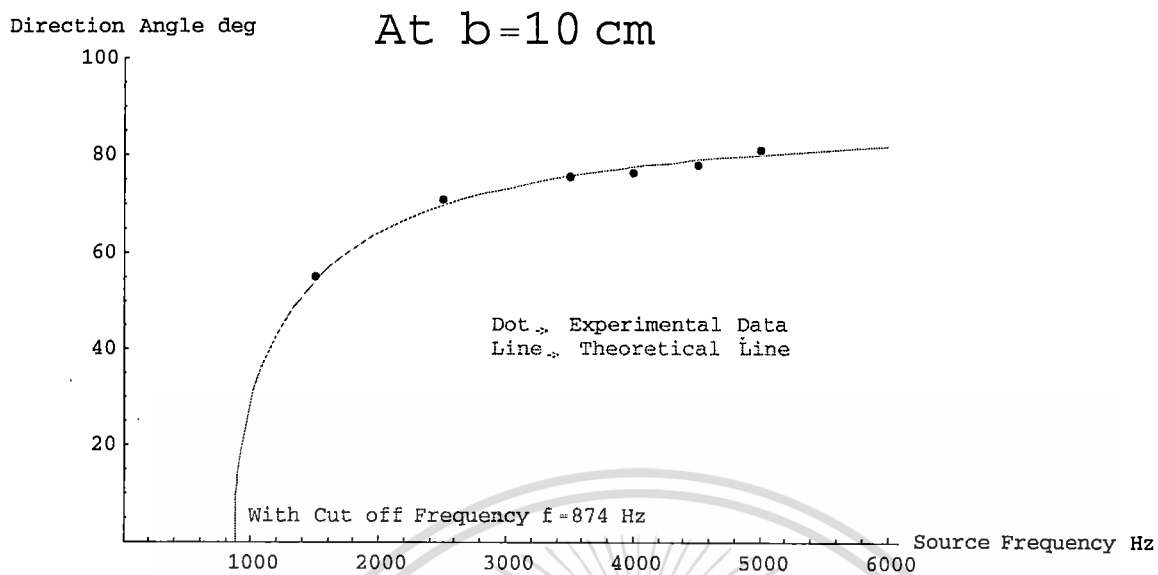
b (cm)	10	20	30	40
f_{cutoff} (Hz)	874	437	292	219

นั่นหมายความว่า จะนำความถี่ที่ต่ำกว่าค่า f_{cutoff} มาใช้กับการตั้งค่า b ที่ระยะดังกล่าวไม่ได้

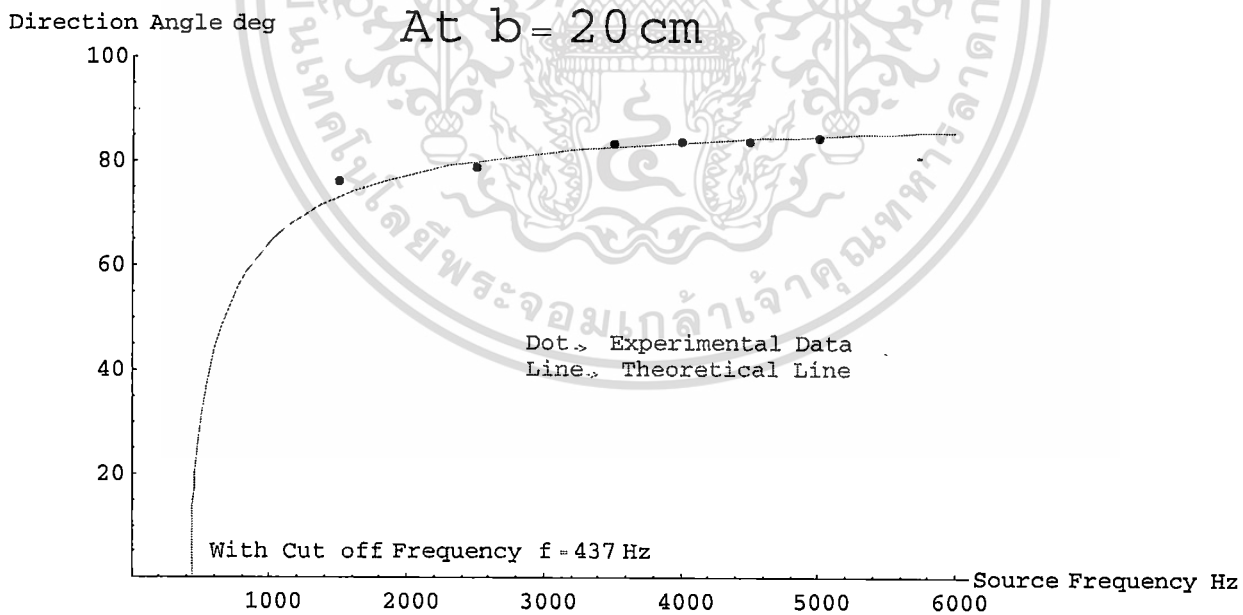
2. เนื่องจากการทดลองได้กำหนดให้ แหล่งกำเนิดเสียงอยู่ไม่ไกลนัก จึงทำให้ได้ค่ามุม $\theta_{\text{Experiment}} > 75^\circ$ ที่ระยะ $b \geq \lambda$
3. แต่ที่ระยะ $b \geq 2\lambda$ จะทำให้ได้ค่า $\theta_{\text{Experiment}}$ ใกล้เคียงกันในทุกค่าความถี่ (f) ที่ใช้ในการวัด โดยมีค่าเฉลี่ยของ $\theta_{\text{Experiment}}$ อยู่ที่ $\approx 86^\circ$ และค่าความผิดพลาดอยู่ที่ $\pm 0.5\%$ เมื่อคิดค่าระยะ $b = 40$ cm

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผลการทดลองที่ได้ มีแนวโน้มใกล้เคียงกับค่าทางทฤษฎี ซึ่งให้ค่า $\% \theta < \pm 5.0\%$ ในทุกระยะ $b > b_{\text{cutoff}}$ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

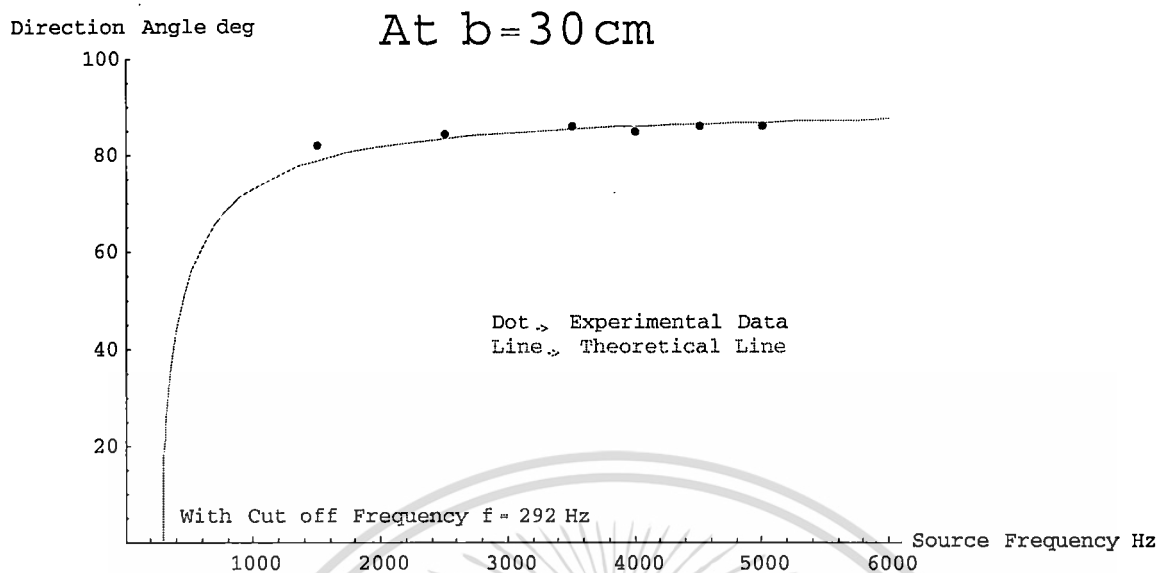

รูปที่ 6.1 แสดงผลของ $\theta_{Experiment}$ vs. f ที่ค่า $b=10\text{ cm}$

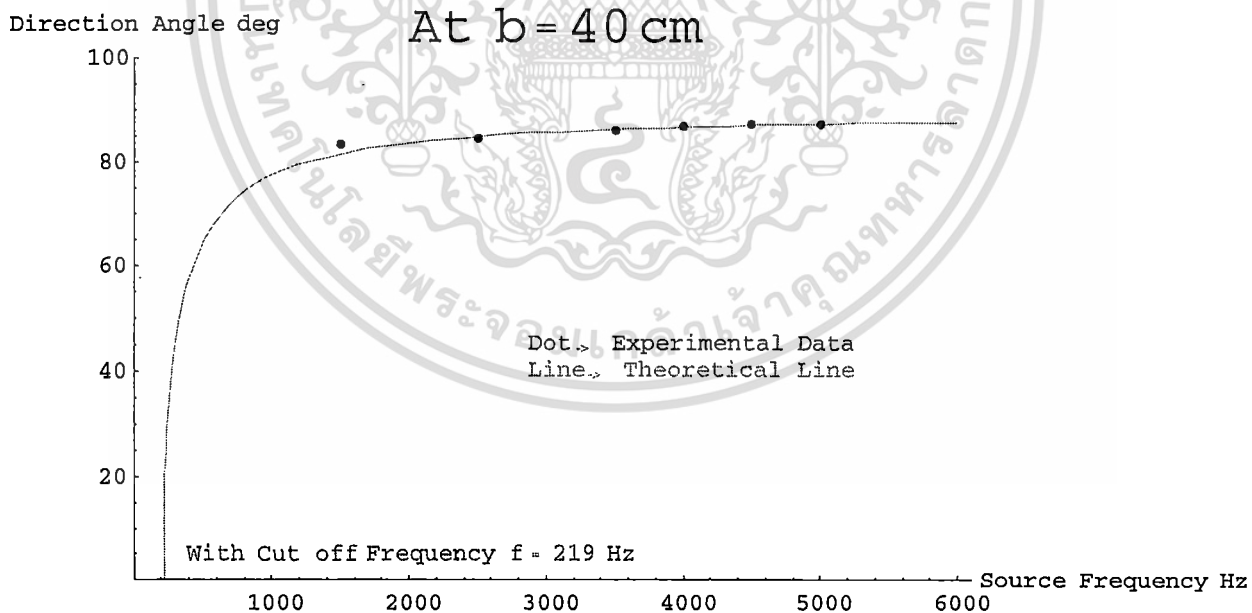

รูปที่ 6.2 แสดงผลของ $\theta_{Experiment}$ vs. f ที่ค่า $b=20\text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.3 แสดงผลของ $\theta_{\text{Experiment}}$ vs. f ที่ค่า $b = 30 \text{ cm}$

รูปที่ 6.4 แสดงผลของ $\theta_{\text{Experiment}}$ vs. f ที่ค่า $b = 40 \text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ในทำนองเดียวกัน เมื่อนำค่า $S_{Experiment}$ จากตารางที่ (5.1 ข), (5.2 ข), (5.3 ข) และ ตารางที่ (5.4 ข) มาพล็อตเป็นจุด (plot a point) ตามค่าความถี่ (f) ลงบนกราฟของ S_{Theory} ในแต่ละค่า Z ที่วัดได้ (ซึ่งแสดงด้วยเส้น line) ก็จะได้กราฟเป็นไปตามที่แสดงไว้ในรูปที่ (6.5), (6.6), (6.7) และ รูปที่ (6.8) ตามลำดับ

จากกราฟที่ได้พบว่า

1. เมื่อระยะ b เพิ่มขึ้น เส้น line ของ Z ที่คงที่ค่าหนึ่ง จะมีมุมยกของ line สูงขึ้น นั่นหมายความว่า เราสามารถวัดค่า ระยะห่างระหว่าง แหล่งกำเนิดเสียงกับจุดวัดเสียง: S ได้ด้วยค่าความถี่ในย่าน ความถี่ต่ำของ bandwidth ของแหล่งกำเนิดเสียงที่พิจารณา
2. ถ้าความถี่ f ในการวัดคงที่ ในขณะที่เพิ่มระยะ b ก็จะได้ระยะ Z ลดลง เมื่อใช้วัดค่า ระยะห่างระหว่าง แหล่งกำเนิดเสียงกับจุดวัดเสียง: S ที่คงที่แห่งหนึ่ง
3. ที่ระยะ b คงที่ใดๆค่าหนึ่ง เมื่อเพิ่มค่าความถี่ f ของการวัด จะทำให้ได้ค่าระยะ Z ลดลง โดยค่าของการวัดที่ $V_{sum} = 0.7V_{max}$

นอกจากนี้ ยังได้พบว่า ผลการทดลองมีค่าใกล้เคียงกับค่าทางทฤษฎีมากยิ่งขึ้น เมื่อระยะ b มีค่าเพิ่มขึ้น กล่าวคือ จำนวนข้อมูลที่มีค่า $\%S$ เข้าใกล้ $\pm 1.0\%$ มีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ระยะ b เพิ่มขึ้น เป็นต้น

อีกประการหนึ่ง เมื่อพิจารณา ค่าของ $\theta_{Experiment}$ และ $S_{Experiment}$ ที่ได้ ก็จะพบว่า ที่ระยะ $b \geq 2\lambda$ จะให้ค่า $\theta_{Experiment}$ ของทุกความถี่ (f) ที่ใช้ในการวัด เข้าไปสู่ค่าที่แท้จริงเพียงค่าเดียว และในทำนองเดียวกัน ก็จะให้ค่า $S_{Experiment}$ ของทุกความถี่ (f) ที่ใช้ในการวัด เข้าไปสู่ค่าที่แท้จริงเพียงค่าเดียว เช่นกัน โดยตัวที่บอกถึงการเข้าไปสู่ค่าที่แท้จริงนั้นคือ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสุ่มตัวอย่าง (Sample Standard Deviation : σ_s) ซึ่งมีสูตรเป็นดังนี้

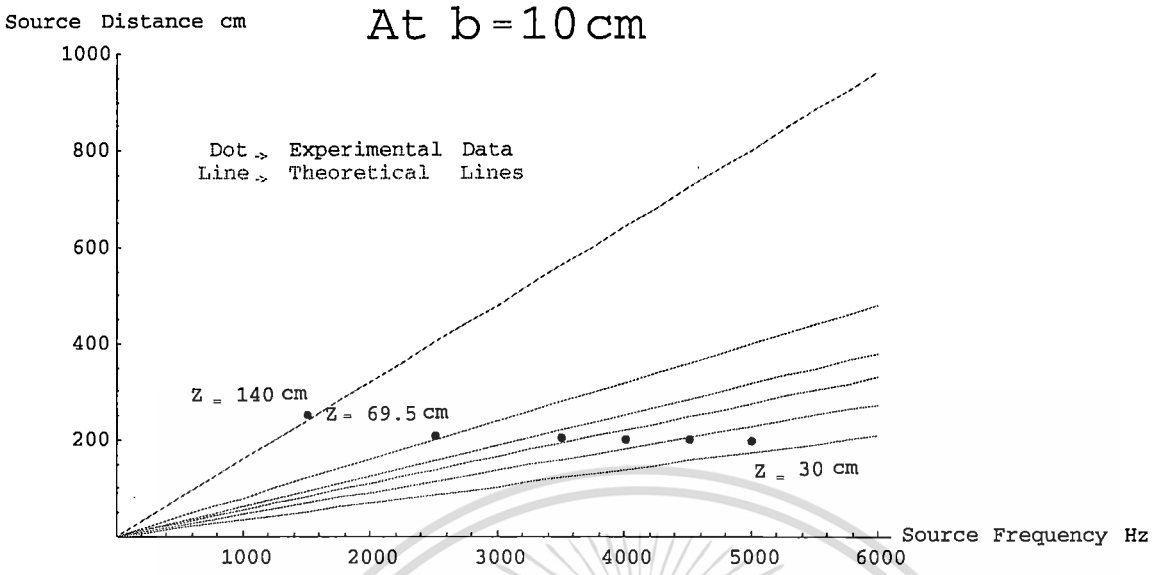
$$\sigma_s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2}{(n-1)}} \quad \dots\dots (24)$$

โดยที่
$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n} \quad \dots\dots (25)$$

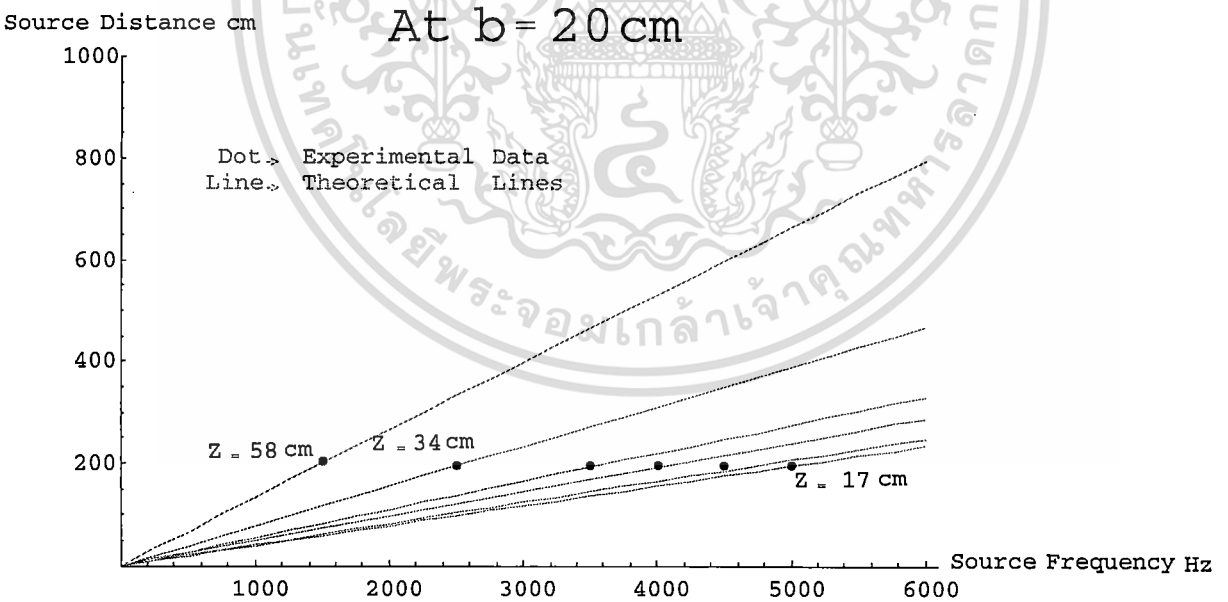
ในที่นี้ X_i เป็นค่าแต่ละค่าของ $\theta_{Experiment}$ หรือ $S_{Experiment}$ ที่พิจารณา

n เป็นจำนวนของ $\theta_{Experiment}$ หรือ $S_{Experiment}$ ที่พิจารณา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย โดยให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

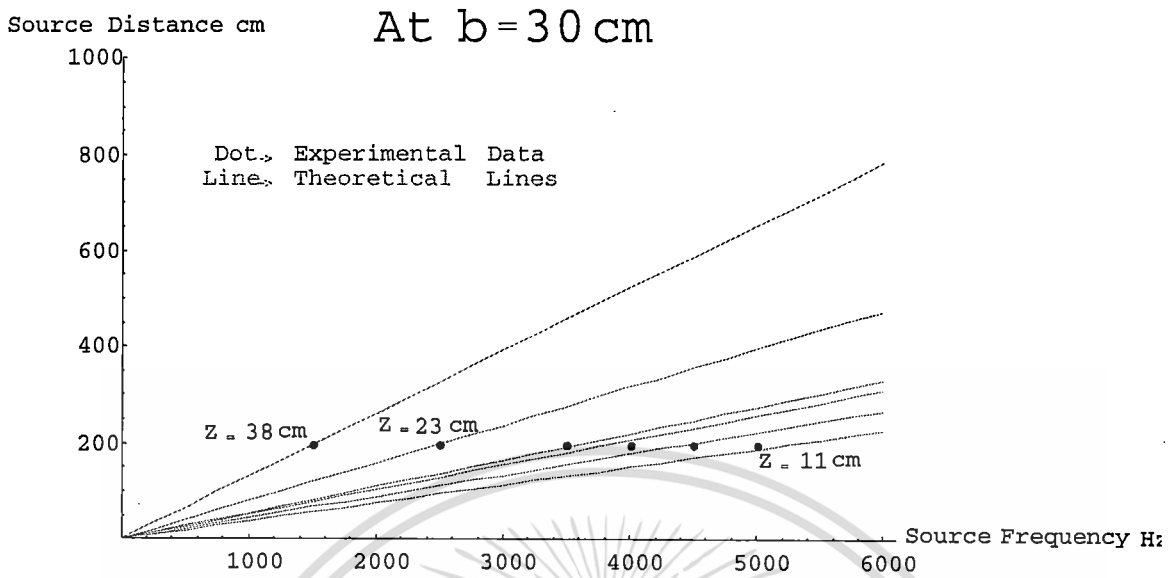

รูปที่ 6.5 แสดงผลของ $S_{\text{Experiment}}$ vs. f ตามค่า Z ที่วัดได้ เมื่อค่า $b = 10\text{ cm}$

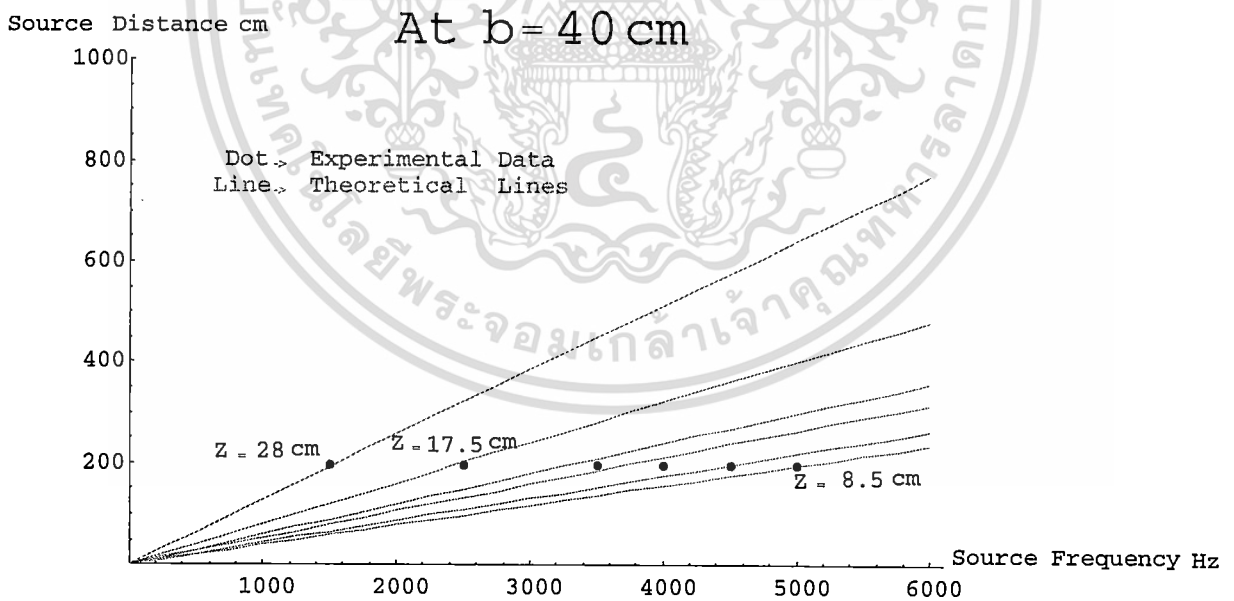

รูปที่ 6.6 แสดงผลของ $S_{\text{Experiment}}$ vs. f ตามค่า Z ที่วัดได้ เมื่อค่า $b = 20\text{ cm}$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.7 แสดงผลของ $S_{Experiment}$ vs. f ตามค่า Z ที่วัดได้ เมื่อค่า $b = 30$ cm

รูปที่ 6.8 แสดงผลของ $S_{Experiment}$ vs. f ตามค่า Z ที่วัดได้ เมื่อค่า $b = 40$ cm

และ ค่าความผิดพลาด (%Error) ของ σ_s หาได้จากสูตร
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\% \sigma_s = \frac{\sigma_s}{\bar{X}} \times 100 \% \quad \dots\dots (26)$$

จากนี้ก็นำสมการที่ (24), (25) และ (26) ไปประยุกต์ใช้ในตารางที่ (5.1 ก), (5.2 ก), (5.3 ก), (5.4 ก) และใน ตารางที่ (5.1 ข), (5.2 ข), (5.3 ข), (5.4 ข) ก็จะได้ค่าของความเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสุ่มตัวอย่าง ของทั้ง $\theta_{Experiment}$ และ $S_{Experiment}$ พร้อมกับค่าความผิดพลาด ดังต่อไปนี้

b (cm)	σ_s ของ $\theta_{Experiment}$ ($^{\circ}$)	$\% \sigma_{s\theta}$ (%)	σ_s ของ $S_{Experiment}$ (cm)	$\% \sigma_{ss}$ (%)
10	9.3	± 12.8	20.3	± 9.6
20	3.4	± 4.2	2.7	± 1.4
30	1.6	± 1.8	0.9	± 0.5
40	1.6	± 1.8	0.7	± 0.4

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสุ่มตัวอย่างจะลดลงไป ในขณะที่ค่าระยะห่างระหว่างไมโครโฟนเพิ่มขึ้น ซึ่งค่าที่เหมาะสมจะอยู่ในระยะ $b \geq 2\lambda$ เป็นต้นไป

6.2 สรุปผล

จุดประสงค์ของการทดลองวิจัยเรื่องนี้ ก็เพื่อหาความแม่นยำในการหาทิศทาง และระยะทางระหว่างแหล่งกำเนิดเสียงกับจุดวัดเสียง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากตอนที่ 1 พบว่า

เมื่อแหล่งกำเนิดเสียงอยู่ไม่ไกลนัก การหาทิศทางของมันจะแม่นยำมากขึ้น โดยมีค่าความผิดพลาดอยู่ที่ $\% \theta < \pm 5.0\%$ ภายใต้อัตราความถี่ของแหล่งกำเนิดเสียงที่ค่าสูงๆ เมื่อกำหนดให้ค่าระยะ $b \geq \lambda$ เป็นต้น

แต่ถ้าแหล่งกำเนิดเสียงอยู่ในที่ไกลๆ (ก็จะกลายเป็น a point source) ดังนั้นความแม่นยำที่ได้จะสูงสุด กล่าวคือ จะได้อัตราความผิดพลาด $\% \theta \approx 0\%$ ภายใต้อัตราความถี่ที่ใช้ต้อง $> f_{cutoff}$ และ ระยะห่างระหว่างไมโครโฟนที่ใช้ต้องมีค่า $> b_{cutoff}$ ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ ถ้าเพิ่มระยะ b ก็จะได้ค่า f_{cutoff} ลดลง กล่าวคือเราสามารถเพิ่มความถี่ที่ค่าต่างๆในการวัดได้ และนี่ก็เป็นวิธีการหนึ่งของการขยาย bandwidth ในการวัดนั่นเอง

จากตอนที่ 2 พบว่า

แม้ว่าผลการทดลองบางค่า จะมี ความผิดพลาดที่มากเกินไป ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (Tolerance) (ซึ่งโดยปกติแล้วไม่ควรเกิน $\pm 5.0\%$) แต่ผลของการทดลองส่วนใหญ่ให้ค่าความผิดพลาด $< \pm 5.0\%$

สำหรับค่าความผิดพลาดที่เกิน $\pm 5.0\%$ นั้น เกิดจาก กระบวนการวัดที่ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่ Random Errors และ เกิดจากการทดลองภายใต้เงื่อนไขที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งก็เป็นที่มาของ Systematic Errors กล่าวคือ ได้เกิดมี Reflection Noise อันเนื่องมาจากรูปทรงภายในของห้องที่ใช้ทดลองนั่นเอง จะอย่างไรก็ตาม แนวโน้มของ ข้อมูลที่ได้ ยังคงสอดคล้องกับทฤษฎี ดังเช่น ที่ระยะ $b \geq 2\lambda$ จะทำให้ได้ค่า $S_{Experiment}$ ใกล้เคียงกันในทุกค่า ความถี่ (f) ที่ใช้ในการวัด โดยมีค่าเฉลี่ยของ $S_{Experiment}$ อยู่ที่ $\approx 197 \text{ cm}$ และค่าความผิดพลาดอยู่ที่ $\pm 1.5\%$ เมื่อคิดค่าระยะ $b = 40 \text{ cm}$ เป็นต้น

6.3 งานต่อเนื่องในอนาคต

จากผลการทดลองที่ผ่านมา เป็นกระบวนการทดลองแบบทำด้วยมือ (manual) ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิมที่ก่อให้เกิดความขาดตอนในการวัดกล่าวคือไม่มีความต่อเนื่องในกระบวนการวัด เป็นผลทำให้เกิดความผิดพลาดที่เรียกว่า Random Errors ขึ้นได้ ด้วยเหตุดังกล่าว เราสามารถกำจัดความผิดพลาดในกรณีนี้ได้ ด้วย กระบวนการทดลองแบบอัตโนมัติ (automatic) ซึ่งเป็นงานที่จะต้องทำต่อเนื่องต่อไป

ความผิดพลาดอีกรูปแบบหนึ่งก็คือ Systematic Errors ซึ่งเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากเงื่อนไขในการทดลองไม่สมบูรณ์ มันเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหานี้อย่างมาก เพราะการจะทำให้สมบูรณ์ตามเงื่อนไขนั้น จำเป็นจะต้องลงทุนสูง ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก จะอย่างไรก็ตาม เราสามารถแก้ปัญหานี้ได้โดยการไปทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีความสมบูรณ์ตามเงื่อนไข เช่น มีห้องไร้เสียงสะท้อน (anechoic room) ซึ่งในประเทศไทย มีอยู่ 2 แห่ง (ที่เป็นของรัฐฯ) คือ ที่ห้องทดสอบเสียง สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม (โทร: 02-2482181 หรือที่ <http://www.nimt.or.th>) และที่ ห้องปฏิบัติการวิจัยทางเสียง ภาควิชา ฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนี่ก็คืองานอีกขั้นตอนหนึ่งในอนาคตสำหรับโลกในยุค ปัจจุบันซึ่งเป็นโลกแห่งโลกาภิวัตน์ (globalization)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

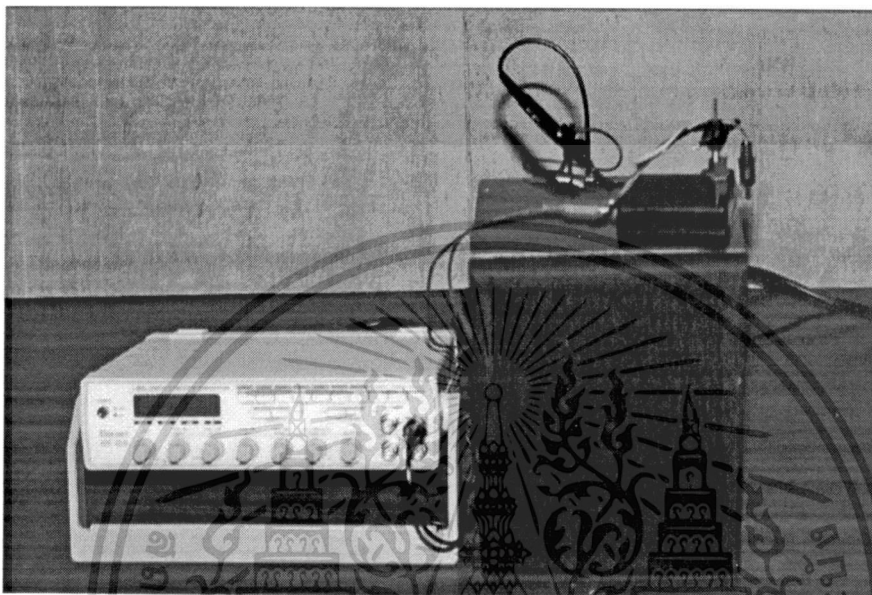

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

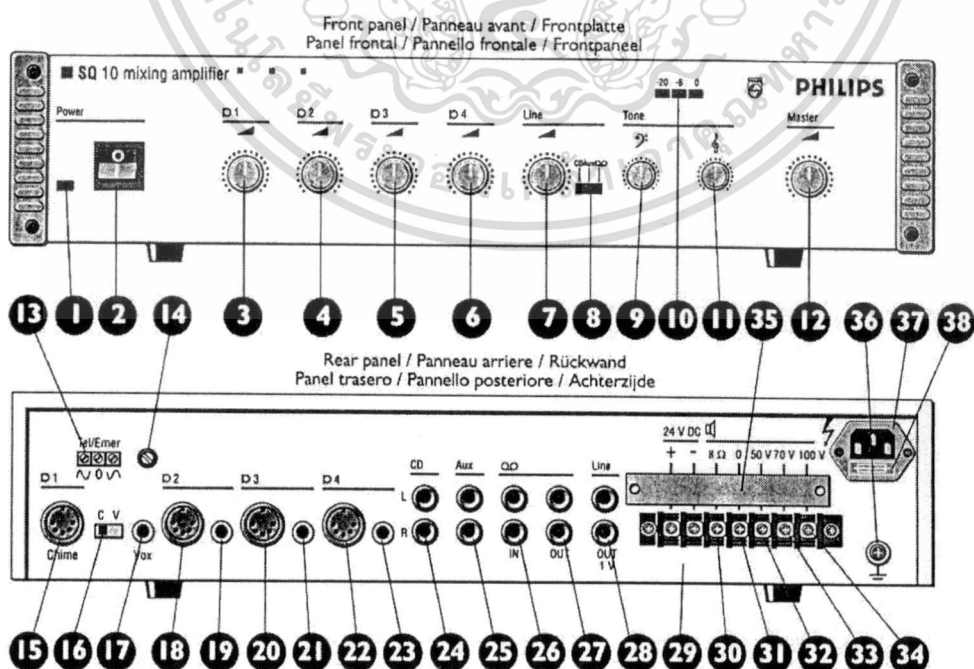
แหล่งกำเนิดเสียง

ชุดของแหล่งกำเนิดเสียง จะประกอบด้วยอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

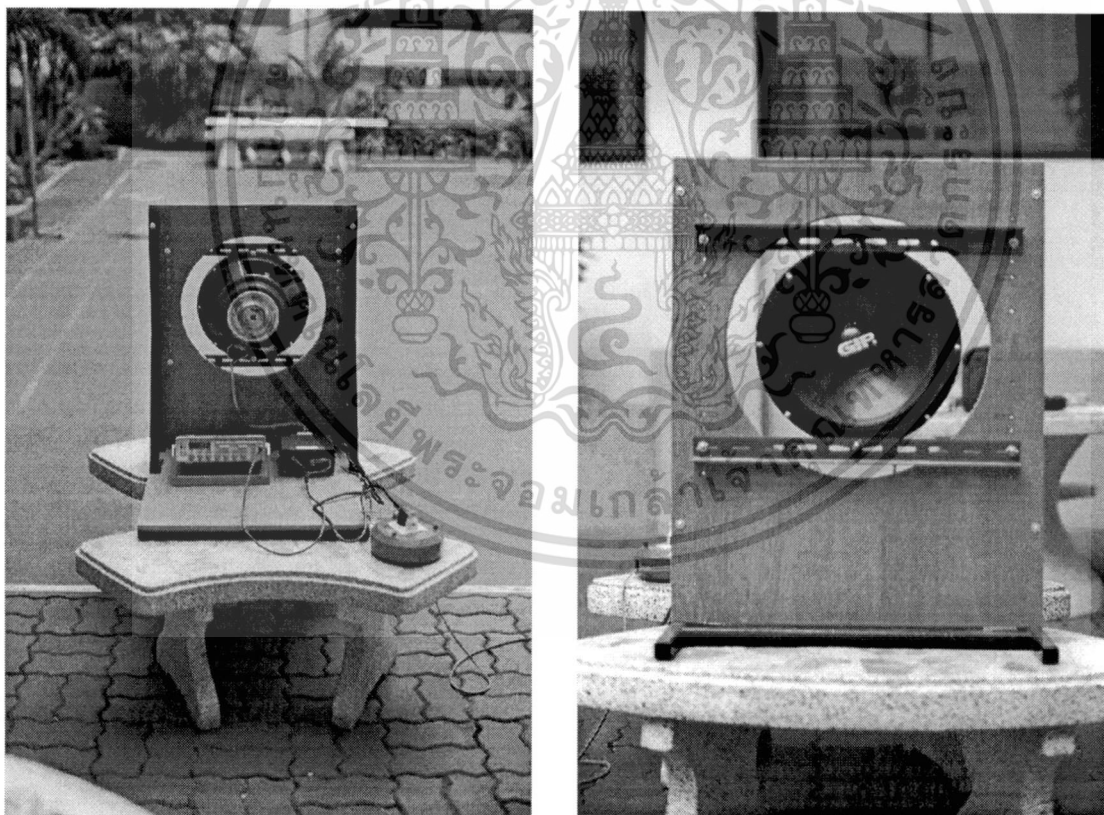
- ตัวผลิตสัญญาณความถี่ (Function generator)
- ตัวขยายกำลังเสียง (Audio power amplifier)
- ลำโพงแบบมิดเรนจ์ (Midrange) 8 โอห์ม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 109.4 ± 0.4 มม.

แสดงภาพ Function generator และ ลำโพงเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่แสดงภาพด้านหน้าและด้านหลังของตัวเครื่อง Amplifier ดึงหน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพแสดงการติดตั้งและใช้งานจริงของชุดแหล่งกำเนิดเสียง

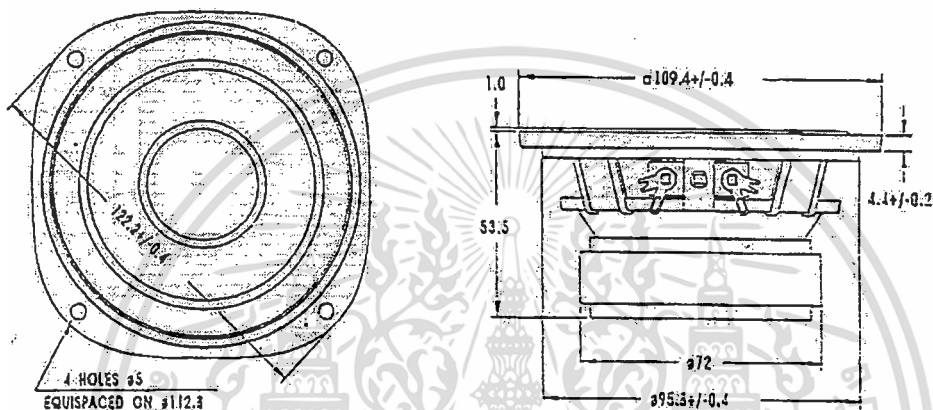
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

seas
OF NORWAY

H 143

MIDRANGE

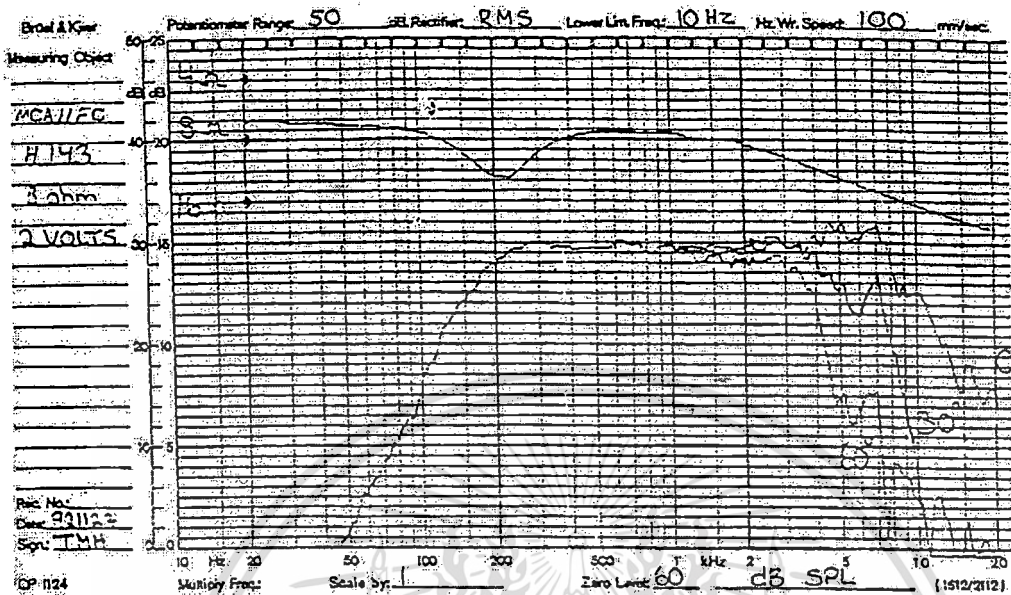
MCA11RC

MCA11FC (11F-M) is an 4.5" High Fidelity midrange unit with a stiff and stable injection moulded magnesium basket. The specially treated paper cone and the mechanically matching foam surround give an unusually smooth midrange response. A 1" high temperature voice coil wound on an aluminium voice coil former allows a very high power handling capacity. A rear enclosure with optimized shape and volume is available. The dust cap is made from coated fabric.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Response curve recorded in anechoic chamber (Free-field, 4 pi radiation) with 0.5m microphone distance. The loudspeaker with a 0.31 rear chamber is mounted in a standard IEC baffle.

NOMINAL IMPEDANCE	8 Ohms	VOICE COIL RESISTANCE	6.5 Ohms
RECOMMENDED FREQUENCY RANGE	400-3000 Hz	VOICE COIL INDUCTANCE (EQUIVALENT)	0.33 mH
SHORT TERM MAXIMUM POWER	400 W	FORCE FACTOR	4.7 N/A
LONG TERM MAXIMUM POWER	110 W	FREE AIR RESONANCE	140 Hz
CHARACTERISTIC SENSITIVITY (1W, 1m)	89 dB SPL	MOVING MASS	4.0 g
OPERATING POWER (96dB SPL, 1m)	5.0 W	AIR LOAD MASS IN IEC Baffle	0.2 g
VOICE COIL DIAMETER	26 mm	SUSPENSION COMPLIANCE	0.3 mm/N
VOICE COIL HEIGHT	3.8 mm	SUSPENSION MECHANICAL RESISTANCE	1.7 N/m
AIR GAP HEIGHT	4.0 mm	EFFECTIVE PISTON AREA	53 sq.cm
LINEAR COIL TRAVEL (p-p)	1.8 mm		
MAXIMUM COIL TRAVEL (p-p)	— mm	VAS	1.3 Litres
MAGNETIC GAP FLUX DENSITY	1.1 T	QMS	2.17
MAGNET WEIGHT	0.23 Kg	QES	1.09
TOTAL WEIGHT	0.55 Kg	QTS	0.72

* IEC 268-5, VIA HIGH PASS BUTTERWORTH FILTER: 800 Hz @ dB/oct.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

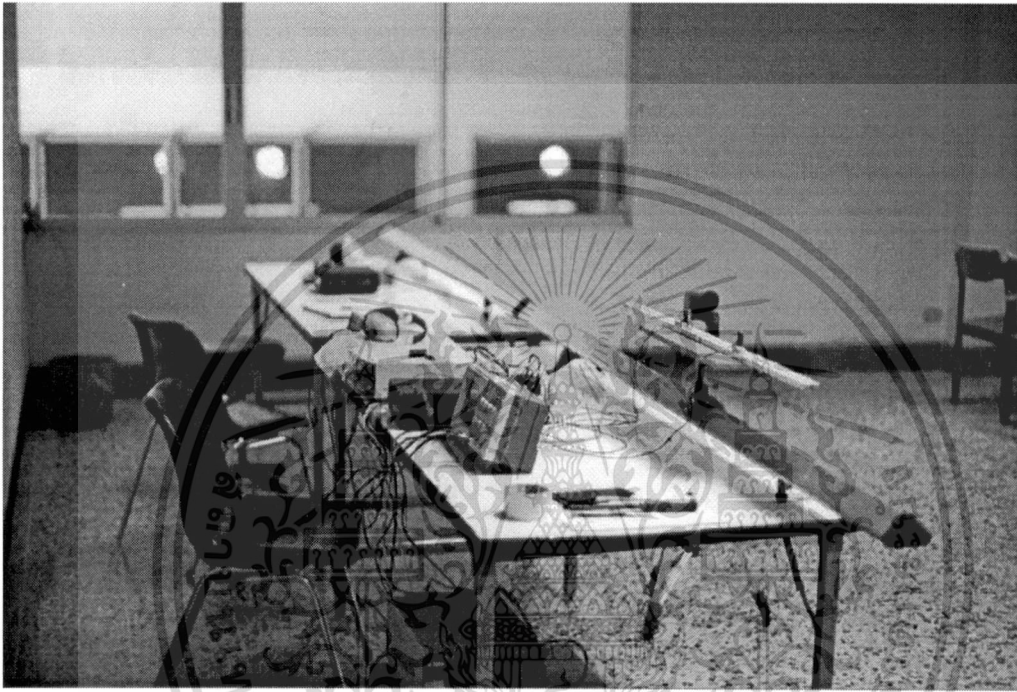

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

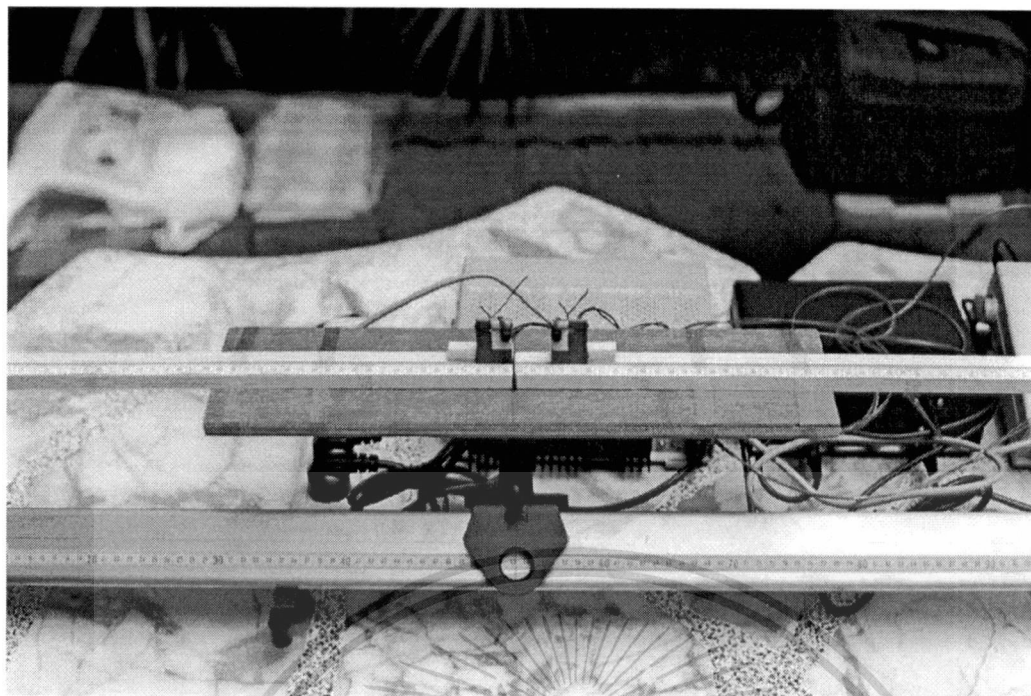
ชุดวัดสัญญาณเสียง

ชุดวัดสัญญาณเสียง ประกอบด้วยอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

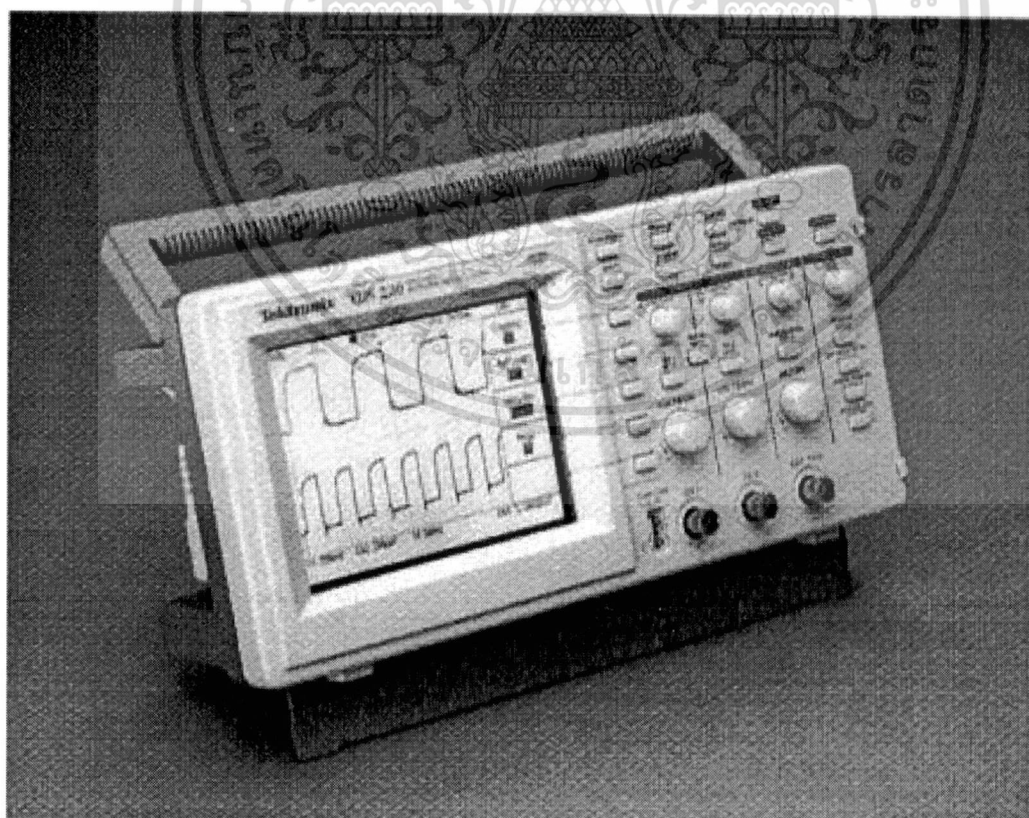
- ไมโครโฟนชนิดคอนเดนเซอร์ ที่มีการตอบสนองทุกทิศทาง (Omnidirectional response) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 10 ± 0.4 มม. มีช่วงตอบสนองความถี่ 100 - 15,000 Hz
- วงจรปรีแอมป์ (Preamplifier) เพื่อขยายสัญญาณจากไมโครโฟน ก่อนเข้าออสซิลโลสโคป
- ออสซิลโลสโคป (Oscilloscope) แบบ BW : 60 MHz ชนิด 2 ช่องสัญญาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

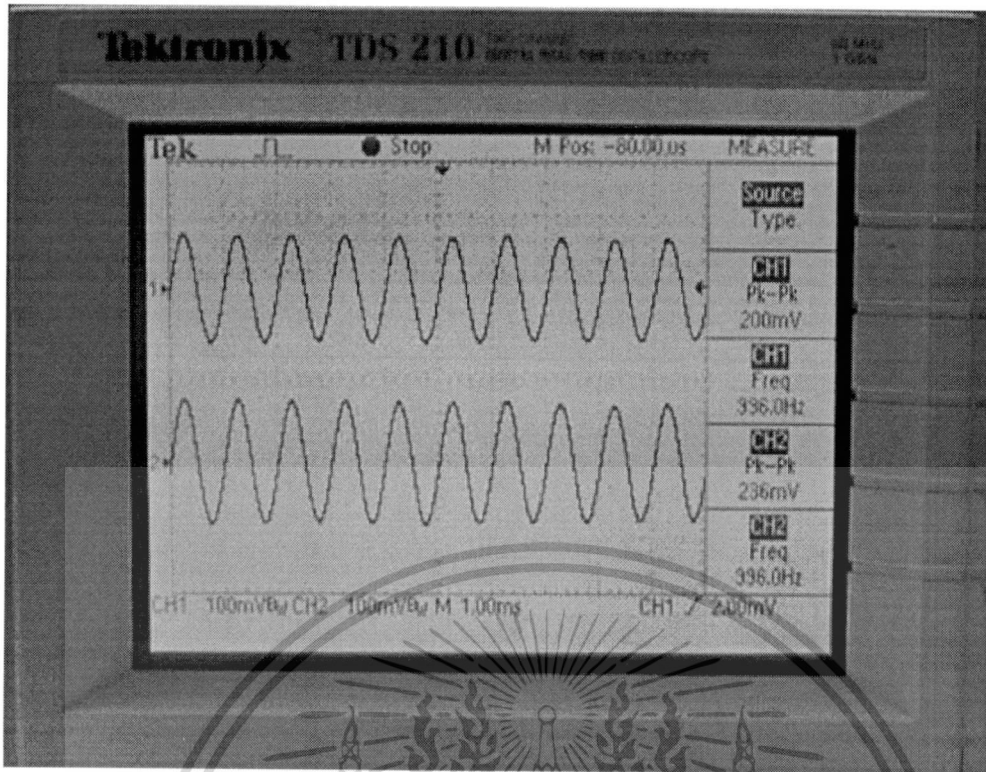

ภาพแสดงการจัดวางไมโครโฟนทั้ง 2 ตัว บนแท่น Optical bench

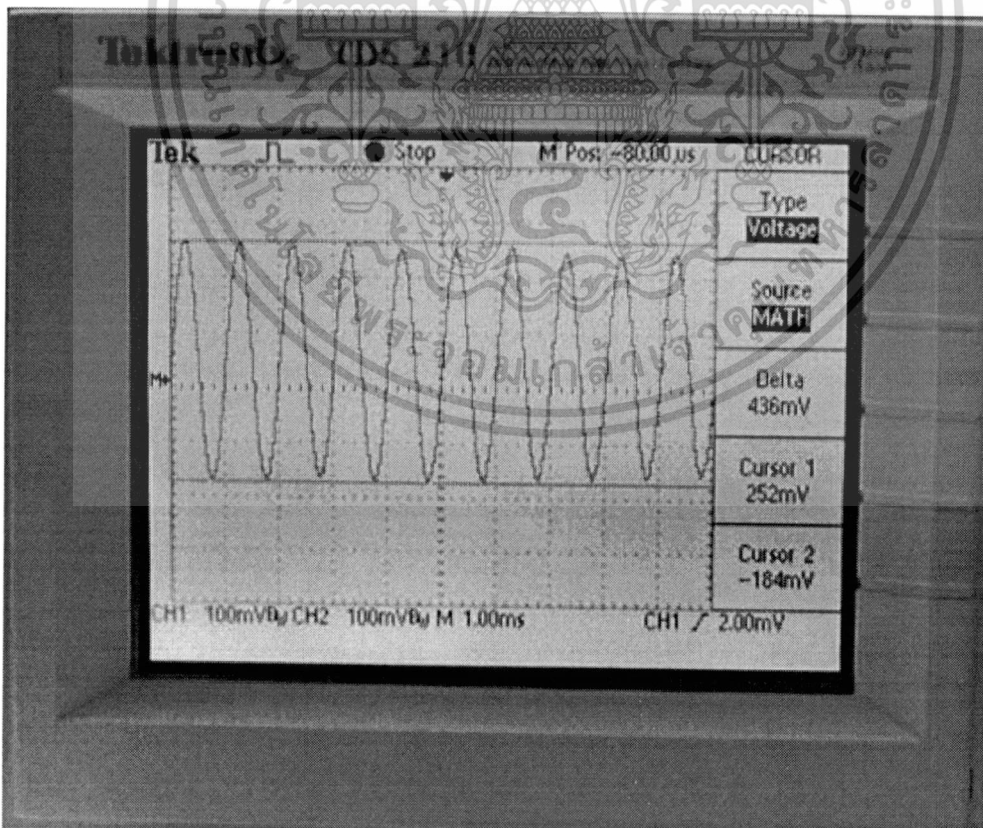

ภาพแสดงตัวเครื่องของออสซิลโลสโคป (Oscilloscope)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

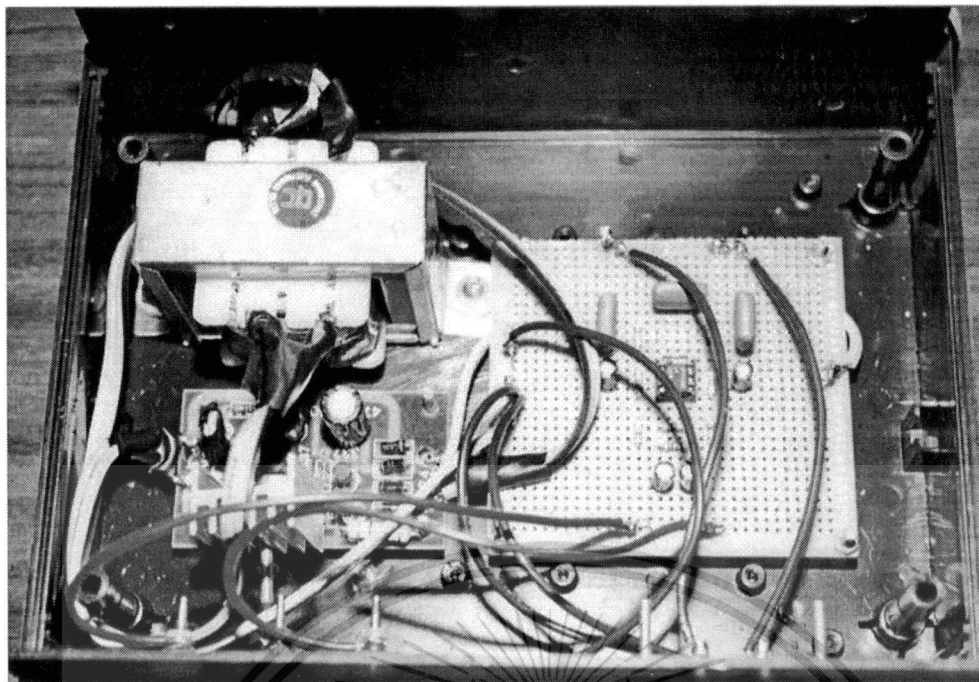

แสดงภาพสัญญาณที่วัดได้จากไมโครโฟนแต่ละตัว

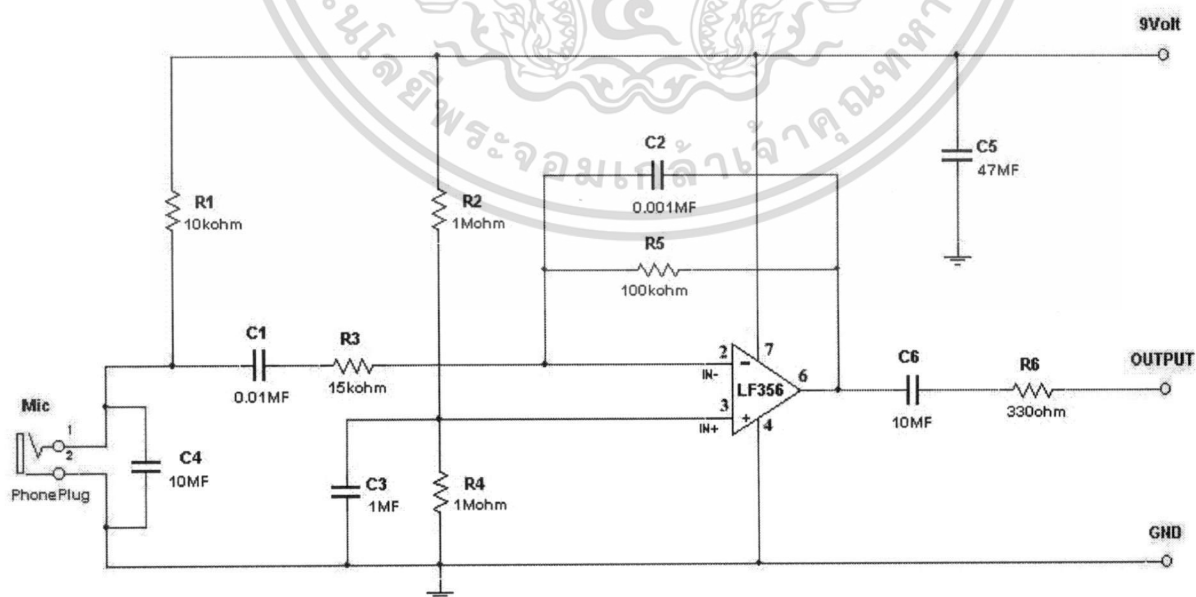

แสดงภาพสัญญาณรวมที่วัดได้จากไมโครโฟนทั้ง 2 ตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพแสดงการจัดวางอุปกรณ์ลงบนบอร์ดของชุดปรีแอมป์ (Preamplifier)

ภาพแสดงวงจรปรีแอมป์สำหรับใช้กับไมโครโฟน

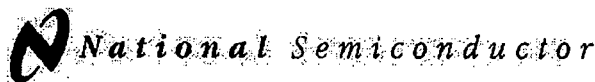
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากวงจร R_1 ทำหน้าที่เป็นตัวจ่ายไฟตรงให้กับไมโครโฟน สัญญาณจากไมโครโฟนจะคัลป์ลิ่งผ่าน C_1 และ R_2 ไปยังขา 2 ของไอซี อัตราการขยายของวงจรกำหนดโดยค่า R_5/R_3 ในที่นี้จะให้อัตราการขยายประมาณ 10 เท่า สำหรับตัว C_2 ทำหน้าที่เป็นตัวชดเชยการทำงานของวงจรให้อัตราการขยายลดลงที่ความถี่สูงขึ้น

เอาต์พุตที่ได้จากขา 6 ของไอซี จะป้อนผ่าน C_4 , R_6 ไปยังวงจรภาคต่อไปตามที่ต้องการ ส่วน R_2 , R_4 และ C_3 ต่อร่วมกันสำหรับจัดไบอัสให้กับไอซี ให้สามารถใช้งานกับแหล่งจ่ายไฟแบบบวกกับกราวนด์ธรรมดาได้ เพื่อให้สะดวกแก่การใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

May 2000

LF155/LF156/LF355/LF356/LF357 JFET Input Operational Amplifiers

General Description

These are the first monolithic JFET input operational amplifiers to incorporate well matched, high voltage JFETs on the same chip with standard bipolar transistors (BI-FET™ Technology). These amplifiers feature low input bias and offset currents/low offset voltage and offset voltage drift, coupled with offset adjust which does not degrade drift or common-mode rejection. The devices are also designed for high slew rate, wide bandwidth, extremely fast settling time, low voltage and current noise and a low 1/f noise corner.

- Wideband, low noise, low drift amplifiers
- Logarithmic amplifiers
- Photocell amplifiers
- Sample and Hold circuits

Common Features

- Low input bias current: 30 pA
- Low Input Offset Current: 3 pA
- High input impedance: $10^{12} \Omega$
- Low input noise current: $0.01 \text{ pA}/\sqrt{\text{Hz}}$
- High common-mode rejection ratio: 100 dB
- Large dc voltage gain: 106 dB

Features

Advantages

- Replace expensive hybrid and module FET op amps
- Rugged JFETs allow blow-out free handling compared with MOSFET input devices
- Excellent for low noise applications using either high or low source impedance—very low 1/f corner
- Offset adjust does not degrade drift or common-mode rejection as in most monolithic amplifiers
- New output stage allows use of large capacitive loads (5,000 pF) without stability problems
- Internal compensation and large differential input voltage capability

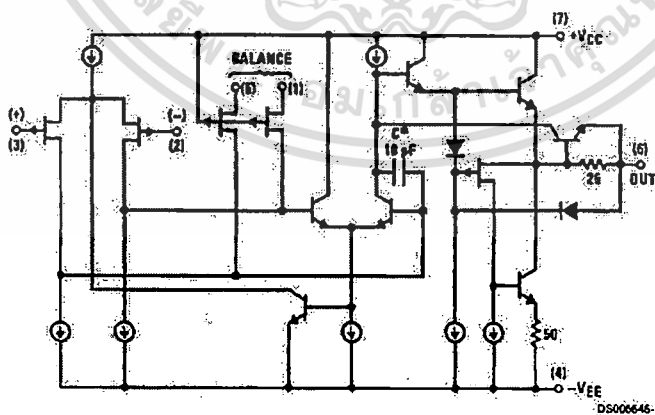
Applications

- Precision high speed integrators
- Fast D/A and A/D converters
- High impedance buffers

Uncommon Features

	LF155/ LF355	LF156/ LF356	LF357 ($A_V=5$)	Units
■ Extremely fast settling time to 0.01%	4	1.5	1.5	μs
■ Fast slew rate	5	12	50	V/ μs
■ Wide gain bandwidth	2.5	5	20	MHz
■ Low input noise voltage	20	12	12	nV/ $\sqrt{\text{Hz}}$

Simplified Schematic

*3 pF in LF357 series.

BI-FET™, BI-FET II™ are trademarks of National Semiconductor Corporation.

LF155/LF156/LF355/LF356/LF357 JFET Input Operational Amplifiers

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Absolute Maximum Ratings (Note 1)

If Military/Aerospace specified devices are required, contact the National Semiconductor Sales Office/Distributors for availability and specifications.

	LF155/6	LF356B	LF355/6/7
Supply Voltage	±22V	±22V	±18V
Differential Input Voltage	±40V	±40V	±30V
Input Voltage Range (Note 2)	±20V	±20V	±16V
Output Short Circuit Duration	Continuous	Continuous	Continuous
T_{JMAX}			
H-Package	150°C	115°C	115°C
N-Package		100°C	100°C
M-Package		100°C	100°C
Power Dissipation at $T_A = 25^\circ\text{C}$ (Notes 1, 8)			
H-Package (Still Air)	560 mW	400 mW	400 mW
H-Package (400 LF/Min Air Flow)	1200 mW	1000 mW	1000 mW
N-Package		670 mW	670 mW
M-Package		380 mW	380 mW
Thermal Resistance (Typical) θ_{JA}			
H-Package (Still Air)	160°C/W	160°C/W	160°C/W
H-Package (400 LF/Min Air Flow)	65°C/W	65°C/W	65°C/W
N-Package		130°C/W	130°C/W
M-Package		195°C/W	195°C/W
(Typical) θ_{JC}			
H-Package	23°C/W	23°C/W	23°C/W
Storage Temperature Range	-65°C to +150°C	-65°C to +150°C	-65°C to +150°C
Soldering Information (Lead Temp.)			
Metal Can Package			
Soldering (10 sec.)	300°C	300°C	300°C
Dual-In-Line Package			
Soldering (10 sec.)	260°C	260°C	260°C
Small Outline Package			
Vapor Phase (60 sec.)		215°C	215°C
Infrared (15 sec.)		220°C	220°C
See AN-450, "Surface Mounting Methods and Their Effect on Product Reliability" for other methods of soldering surface mount devices.			
ESD tolerance (100 pF discharged through 1.5 k Ω)	1000V	1000V	1000V

DC Electrical Characteristics

(Note 3)

Symbol	Parameter	Conditions	LF155/6			LF356B			LF355/6/7			Units
			Min	Typ	Max	Min	Typ	Max	Min	Typ	Max	
V_{OS}	Input Offset Voltage	$R_S = 50\Omega$, $T_A = 25^\circ\text{C}$ Over Temperature		3	5 7		3	5 6.5		3	10 13	mV
$\Delta V_{OS}/\Delta T$	Average I.C. of Input Offset Voltage	$R_S = 50\Omega$		5			5			5		$\mu\text{V}/^\circ\text{C}$
$\Delta TC/\Delta V_{OS}$	Change in Average TC with V_{OS} Adjust	$R_S = 50\Omega$; (Note 4)		0.5			0.5			0.5		$\mu\text{V}/^\circ\text{C}$ per mV
I_{OS}	Input Offset Current	$T_J = 25^\circ\text{C}$, (Notes 3, 5) $T_J \leq T_{HIGH}$		3	20 20		3	20 1		3	50 2	pA nA
I_B	Input Bias Current	$T_J = 25^\circ\text{C}$, (Notes 3, 5) $T_J \leq T_{HIGH}$		30	100 50		30	100 5		30	200 8	pA nA
R_{IN}	Input Resistance	$T_J = 25^\circ\text{C}$		10^{12}			10^{12}			10^{12}		Ω

LF155/LF156/LF355/LF356/LF357

Notes for Electrical Characteristics (Continued)

Note 5: The input bias currents are junction leakage currents which approximately double for every 10°C increase in the junction temperature, T_j . Due to limited production test time, the input bias currents measured are correlated to junction temperature. In normal operation the junction temperature rises above the ambient temperature as a result of internal power dissipation, P_d . $T_j = T_A + \theta_{JA} P_d$ where θ_{JA} is the thermal resistance from junction to ambient. Use of a heat sink is recommended if input bias current is to be kept to a minimum.

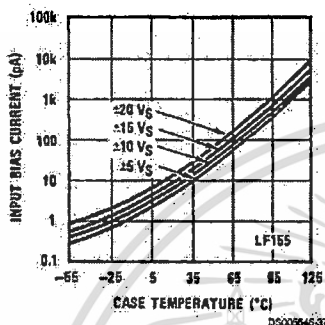
Note 6: Supply Voltage Rejection is measured for both supply magnitudes increasing or decreasing simultaneously, in accordance with common practice.

Note 7: Settling time is defined here, for a unity gain inverter connection using 2 kΩ resistors for the LF155/6. It is the time required for the error voltage (the voltage at the inverting input pin on the amplifier) to settle to within 0.01% of its final value from the time a 10V step input is applied to the inverter. For the LF357, $A_{vcl} = -5$, the feedback resistor from output to input is 2 kΩ and the output step is 10V (See Settling Time Test Circuit).

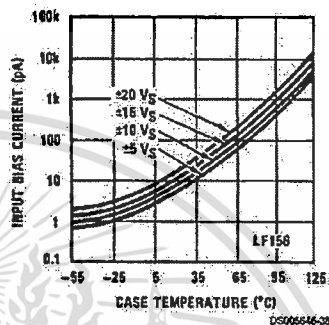
Note 8: Max. Power Dissipation is defined by the package characteristics. Operating the part near the Max. Power Dissipation may cause the part to operate outside guaranteed limits.

Typical DC Performance Characteristics Curves are for LF155 and LF156 unless otherwise specified.

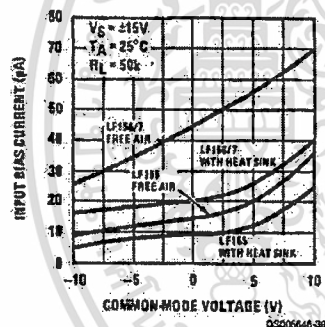
Input Bias Current

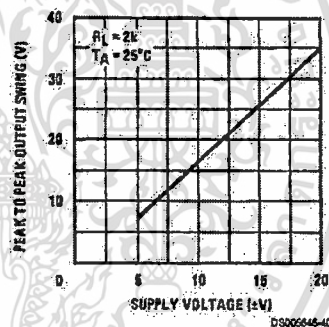
Input Bias Current

Input Bias Current

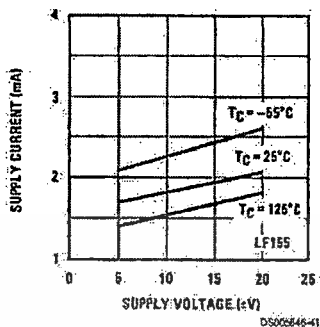

Voltage Swing

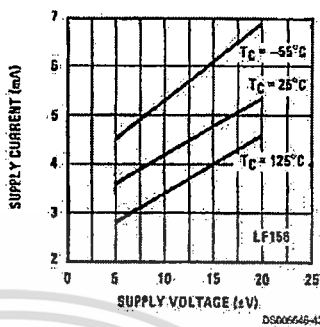

Typical DC Performance Characteristics Curves are for LF155 and LF156 unless otherwise specified. (Continued)

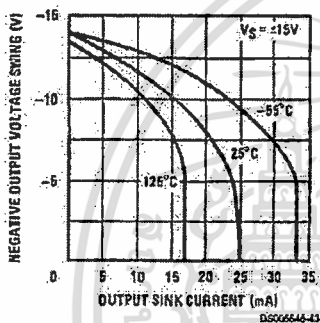
Supply Current

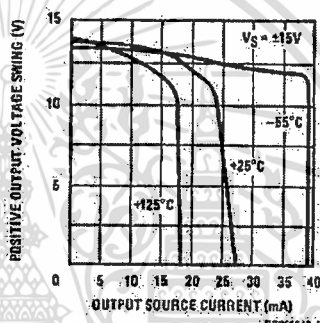
Supply Current

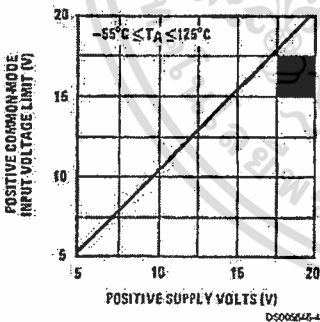
Negative Current Limit

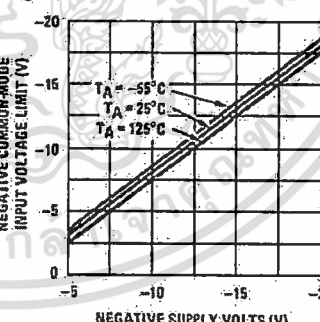
Positive Current Limit

Positive Common-Mode Input Voltage Limit

Negative Common-Mode Input Voltage Limit

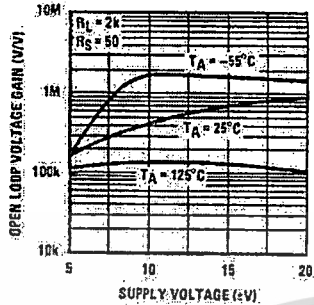

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

LF155/LF156/LF355/LF356/LF357

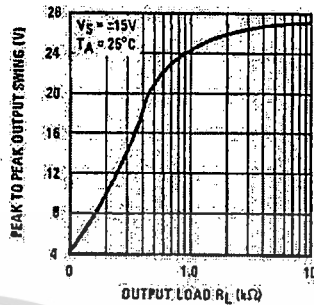
Typical DC Performance Characteristics Curves are for LF155 and LF156 unless otherwise specified. (Continued)

Open Loop Voltage Gain

DS000644-41

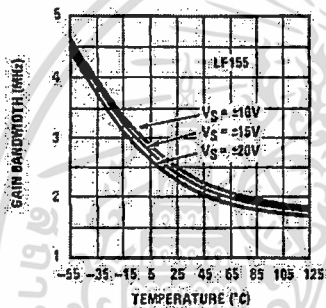
Output Voltage Swing

DS000644-48

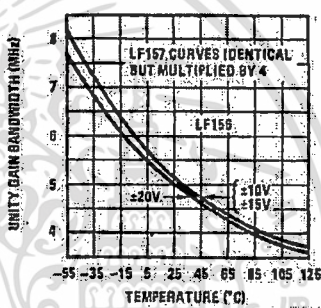
Typical AC Performance Characteristics

Gain Bandwidth

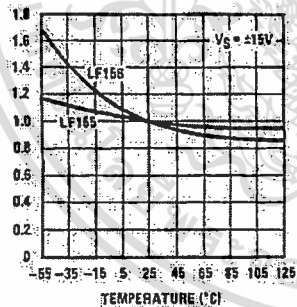
DS000644-40

Gain Bandwidth

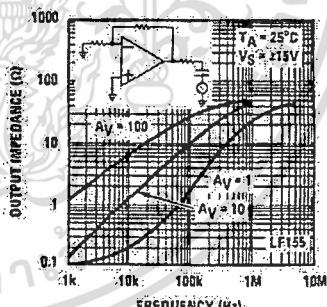
DS000644-60

Normalized Slew Rate

DS000644-41

Output Impedance

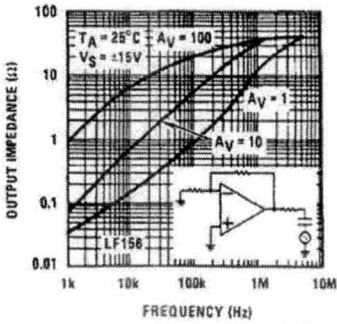

DS000644-62

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

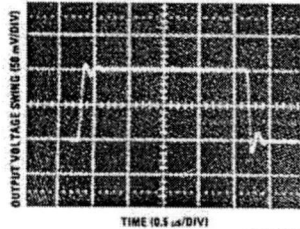
Typical AC Performance Characteristics (Continued)

Output Impedance

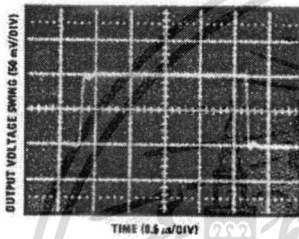
DS000646-03

LF155 Small Signal Pulse Response, AV = +1

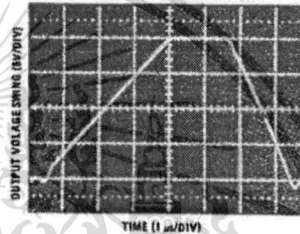
DS000646-05

LF156 Small Signal Pulse Response, AV = +1

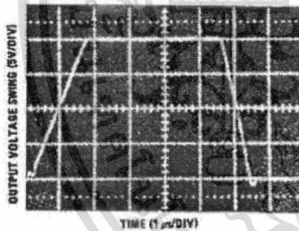
DS000646-06

LF155 Large Signal Pulse Response, AV = +1

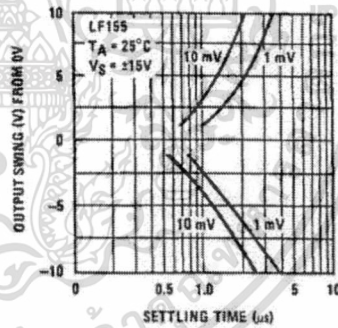
DS000646-08

LF156 Large Signal Pulse Response, AV = +1

DS000646-09

Inverter Settling Time

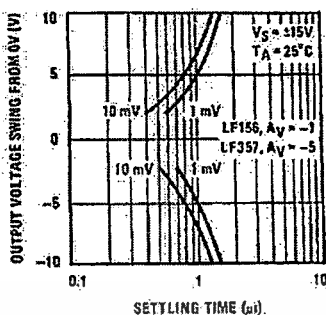
DS000646-06

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

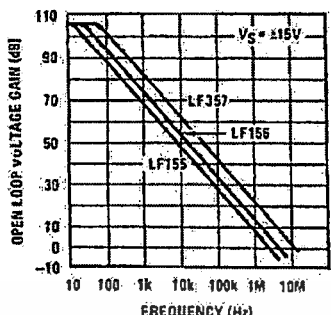
LF155/LF156/LF355/LF356/LF35

Typical AC Performance Characteristics (Continued)

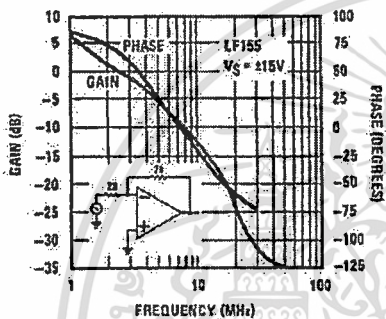
Inverter Settling Time

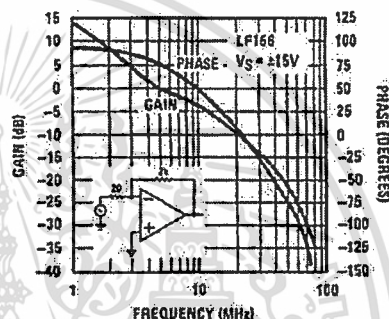
Open Loop Frequency Response

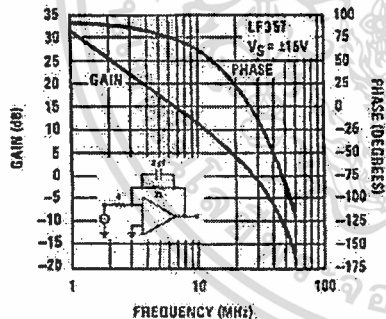
Bode Plot

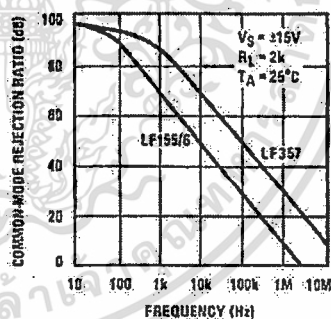
Bode Plot

Bode Plot

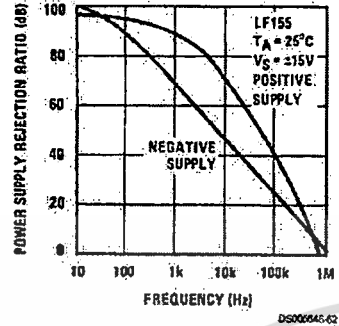
Common-Mode Rejection Ratio

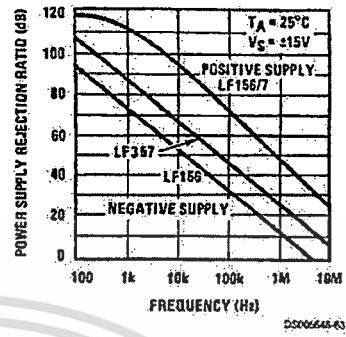
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Typical AC Performance Characteristics (Continued)

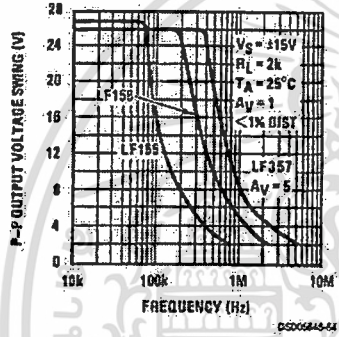
Power Supply Rejection Ratio

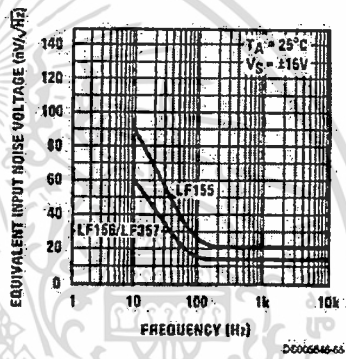
Power Supply Rejection Ratio

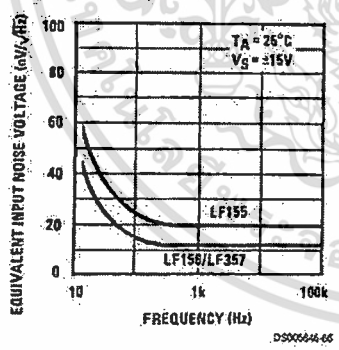
Undistorted Output Voltage Swing

Equivalent Input Noise Voltage

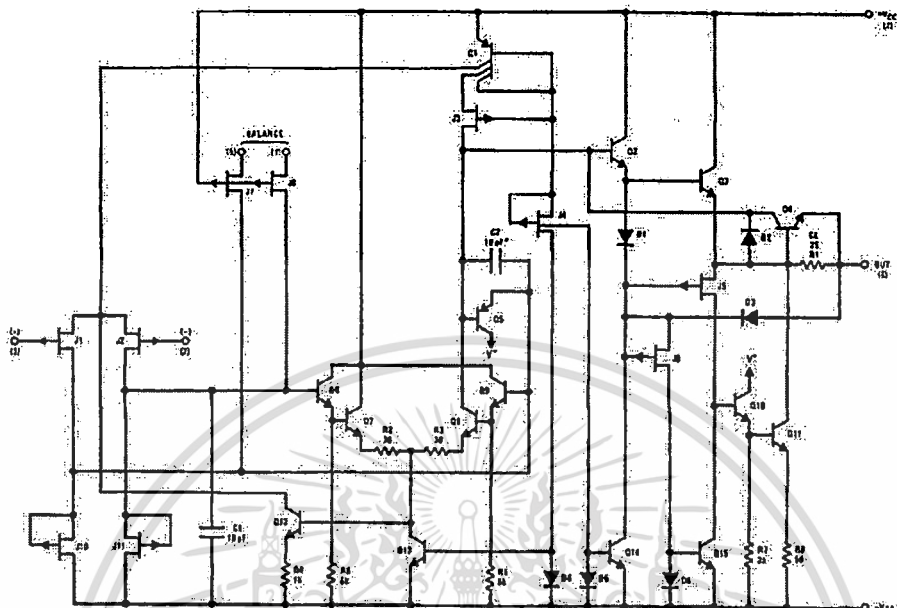
Equivalent Input Noise Voltage (Expanded Scale)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

LF155/LF156/LF355/LF356/LF357

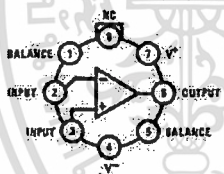
Detailed Schematic

*C = 3 pF in LF357 series.

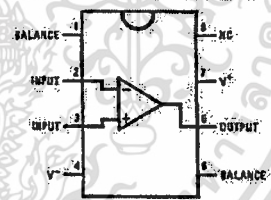
Connection Diagrams (Top Views)

Metal Can Package (H)

DS006645-14

Dual-In-Line Package (M and N)

DS006645-29

*Available per JM38510/11401 or JM38510/11402

Order Number LF155H, LF156H, LF356BH, LF356H, or LF357H

See NS Package Number H08C

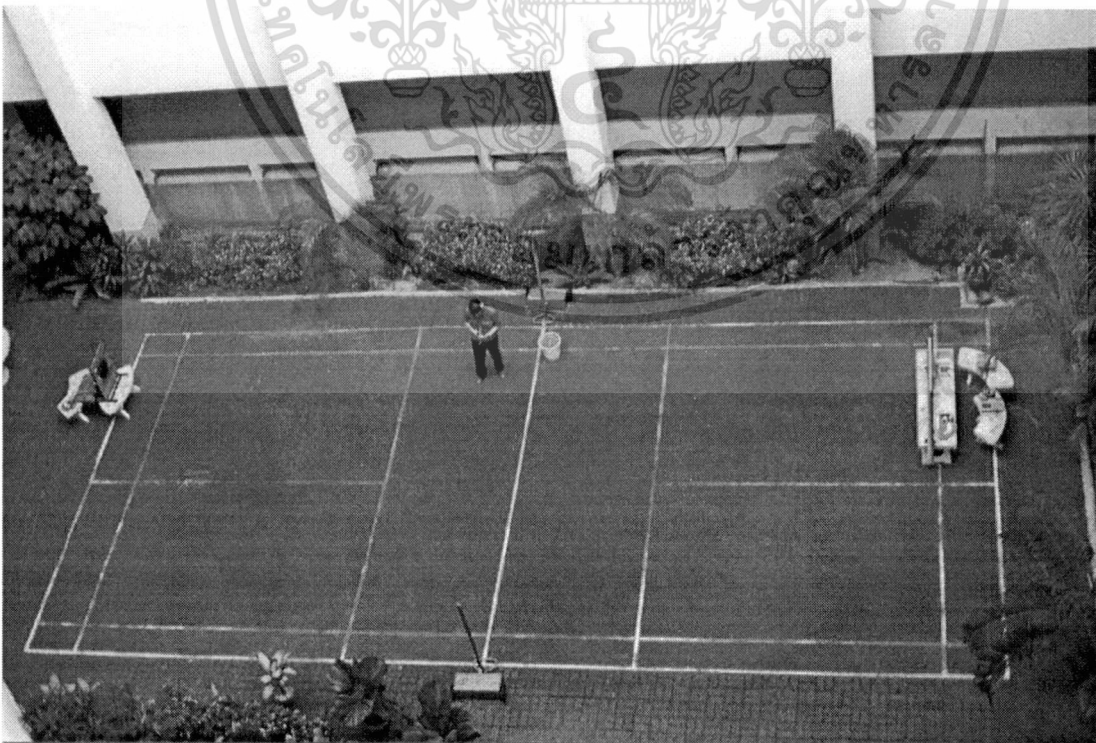
Order Number LF356M, LF356MX, LF355N, or LF356N

See NS Package Number M08A or N08E

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

1. Beranek, Leo L., *Acoustics*, the American Institute of Physics, New York, 1986.
2. Hall, Donald E., *Basic Acoustics*, John Wiley & Sons, New York, 1987.
3. Wickersham, Arthur F., *Microwave and Fiber Optics Communications*, Prentice Hall, New Jersey, 1988.
4. Horowitz, Paul and Winfield Hill, *The Art of Electronics*, 2nd ed., The University Press, Cambridge, 1989.
5. Northrop, Robert B., *Analog Electronic Circuits : Analysis and Applications*, Addison-Wesley, Reading, Massachusetts, 1990.
6. Kuttruff, Heinrich, *Room Acoustics*, 3rd ed., Elsevier Applied Science, London, 1991.
7. Holdsworth, Brian, *Digital Logic Design*, 3rd ed., Butterworth-Heinemann, Jordan Hill, Oxford, 1993.
8. Staelin, David H., Ann W. Morgenthaler, and Jin Au Kong, *Electromagnetic Waves*, Prentice Hall, New Jersey, 1994.
9. Wylie, C. Ray and Louis C. Barrett, *Advanced Engineering Mathematics*, 6th ed., McGraw-Hill, New York, 1995.
10. Berg, Richard E. and David G. Stork, *The Physics of Sound*, 2nd ed., Prentice Hall, New Jersey, 1995.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. Fiore, James M., *Operational Amplifiers and Linear Integrated Circuits : Theory and Applications*, Jaico Publishing House, Mumbai, 1999.
12. Blackstock, David T., *Fundamentals of Physical Acoustics*, John Wiley & Sons, New York, 2000.
13. Everest, F. Alton, *The Master Handbook of Acoustics*, 4th ed., McGraw-Hill, New York, 2001.
14. <http://www.bk.dk> : The Website of Brüel & Kjær, 2003.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้